

TUNTURILATU

LAPINKÄVIJÄN LEHTI ● JULKAISIJA TUNTURILATU RY ● N:o 3/1992

Kuva Yrjö Suuniittu

Puheenjohtajan tähdenvälit

Susikyrossä on jälleen ponnisteltu yhteisen asian hyväksi. Uusi sauna kohosi vanhan paikalle Vuontisjärven törmään. Alkukesällä pidetyt talkoot osoittivat jälleen, että tunturilatuhenki elää ja tuloksia syntyy tunturilatalaisten tarttuessa asiaan. On suuri rikkaus, että joukostamme löytyy osaavia ihmisiä, jotka tuntevat järjestömme tavoitteet omikseen. Porukkaa oli Susikyrossä niin paljon, että rakennuspäälliköllämme oli vaikeuksia sijoittaa kaikki tehokkaaseen työhön. Ehkä syksyyn ajoitettuja kunnostustöitä olisi voitu toteuttaa jo kesän talkoiden aikana. Lämmin kiitos teille kaikille, jotka näin osoitte teurvanne vastuun Tunturiladun toiminnasta ja menestymisestä. Susikyron sauna antaa jälleen makoisat lölyt pitkälle tulevaisuuteen.

Ylikyron - Vuontisjärven aluetta kehitetään edelleen. Eivät varmaankaan ne tunturilalaiset, jotka 60-luvun alussa

osuivat silloisen kiviön keskellä päilyvän Vuontisjärven rannalle, osanneet kuvitella millaiseksi seutu muuttuu 30 vuodesa. Nyt on teitä, hotelleja (ja uusia suunnitellaan) sekä vakinaista ja tilapäistä asutusta mökki mökin vieressä. On kaavaa ja kaavaluonnosta, hiihtohissia ja lentokenttää, että perässä ei oikein pysy.

Viimeisin suunnitelma on Luoteis-Lappi projektin nimellä kulkeva alueen vesi- ja jätevesihuoltolaitoksen perustaminen. Kehitystähän tämä kaikki on ja siis sinänsä hyvä asia. Joskus kuitenkin tuntuu, että kehitys on liian nopeaa. Ainakin "vanhat" Susikyron kävijät oudoksuvat tätä kehityksen ilmettä ennen niin erämaatunnelmaisen tukikohdamme ympäristössä.

Mutta kaikesta huolimatta - näkymät kämpän kuistilta ovat upeat. Ei tarvitse kuin istahtaa kuistin kelokaiteelle ihaillemaan tunturien panoramaa ja kerojen kuvajaisia Vuontisjärven pinnassa, niin unohtaa kaiken muun ja mieleen nousee varmuus siitä,

että Susikyron tulee sijaita juuri siinä kaikista häiriötekijöistä huolimatta.

Oma järjestömme on myös kehittynyt. Toimintaamme pyörittävät paitsi johtokunta myös itsenäisesti toimivat tunturikerhot ja tehokkaat toimi- ja valio-kunnat. Silti on aina tarkkailtava omaa organisaatiotamme ja kehitettävä sitä edelleen, kun siihen on aihetta. Näin on myös Tunturisusi-Instituution kohdalla. Tätä 1947 perustettua järjestelmää on tarkistettu pari-kolme kertaa paremmin vastaamaan ajankohdan eräretkeilyn mahdollisuuksia. Viimeisestä tarkistuksesta on kulunut jo 16 vuotta. Nyt on aika jälleen tarkastella kriittisesti susivaatimuksia ja miettiä mitä uusia ulottuvuuksia instituutio voisi tarjota tämän päivän monipuoliselle ja pitkälle erikoistuneelle eräretkeilylle. Tämänsuuntainen, perusteltu aloite on jo tullut jäsenistöstä johtokunnalle. Siitä kuullaan jatkossa.

Vietimme jälleen mieliinjääneen viikonlopun Nurmijärvellä Tunturiladun kesäpäivien ja samalla Tunturikerho Kavtsin 20-vuotissynttäreiden merkeissä. Kavtsilaiset hoitivat "päivät" tunnetulla rutiinillaan. Meitä viihdytti osaava orkesteri ja korkeatasoinen kuoro, mutta varsinkin "ihmissuhdedraama kolmesataisen yleisön elämään tunnelmassa mukana. Juhlahahvikonsertin aikana nautittiin muhkeista ja maittavista "täytekekkoista" ja iltajuhlan hattu-kavalkadi oli värikäs ja mielikuvituksellinen. Ja parhaat tulivat palkituiksi, samoin kuin ansioituneimmat juhlihan kerhon jäsenistäänkin.

Onnittelut vielä kerran heille. Myös muu, perinteinen kesäpäivien ohjelma sujui ja tunturilalaiset viihtyivät. Sadekaan ei päässyt pahemmin häiritsemään, niin sopivasti se ajoittui. Lämmin kiitos kaikille mukana olleille hyvästä seurasta ja kavtsilaisille päivien onnistuneesta järjestämisestä.

Tunturiladun tärkein tapahtuma - syyskokous on edessä. Tämä järjestön tulevaisuuteen tähtäävä ja tulevan vuoden toimintasuunnitelman hyväksyvä kokous paneutuu myös tulevasta toiminnasta vastaavien henkilöiden valintaan johtokuntaan. Koska johtokuntamme on suht. pieni (1-8), on tärkeää, että valittavat henkilöt jatkossakin jaksavat ja ennenkaikkea haluavat paneutua yhteisen asiamme edistämiseen.

Tässä yhteydessä - lopetellessani näitä puheenjohtajan tähdenvälien kirjoittamisia - voin jo lausua lämpimän kiitokseni kaikille yhteistyökumppaneille nykyisessä ja aikaisemmissa johto- ja toimikunnissa sekä aktiivisille toimihenkilöille, jotka voimiaan säästämättä ovat paneutuneet Tunturiladun asioiden hoitamiseen. Olen aina kokenut, että jokainen eri tehtäviin valittu on tunnollisesti hoitanut tehtävänsä.

YRJÖ SUUNIITTU

TUNTURILATU ry

JOHTOKUNTA

Pj. Yrjö Suuniittu, Sammonk. 32 E 62, 33540 Tampere pk. 931-555513, t. 127957

Vpj. Eero Hämäläinen pk. 90-498741

Jäsenet: Arvo Anivuo pk. 941-272597, Terttu Civil pk. 931-140077, Marja-Liisa Kramsu pk. 921-366457, Kyösti Lamminjoki pk. 90-376845, Tapani Paavola pk. 921-310552, Raili Partanen pk. 971-224427, Raimo Rautjärvi pk. 976-62280.

Sihteeri: Marita Maula Ylipalontie 1 D 00670 Helsinki pk. 90-743246

Jäsensihiteeri: Eila Vilen, Forsbackantie 8, 01760 Vantaa pk. 90-897237

Talous: Oili Virtanen, Laajavuorenrinne 3 A 7, 01620 Vantaa pk. 90-891732

Kuva-arkiston hoitaja: Antti Karlin, Haapaniemi, 23500 Uusikaupunki pk. 922-34418

Postilähetykset ja juoksevat raha-asiat: Elvi Zwegberg, Suomen Ladun toimisto, Fabianink. 7, 00130 Helsinki p. 90-170101

TL:n tilit: SYP Katajanokka 206621-20620 tai postisiirtotili 135331

KIINTEISTÖT

Susikyro, Enontekiö

Susi-Talas, Inari

Susi-Kiisa, Utsjoki

Kärrikaltio, Inkoo (Kavtsin hallinnassa)

Rakennuspäällikkö Pekka Huttunen, Joukontie 27, 76150 Pieksämäki pk. 958-21247

SUSIVALIOKUNTA

Pj. Raimo Niklander. Jäsenet: Kyösti Lamminjoki, Väinö Martikainen, Marita Maula (siht.), Salli Oikari ja Reijo Paasanen.

TUNTURIKERHOT

OKTA (1) Kajaani

Pj. Pauli Keränen, siht. Anja Mustonen, Erätie 20 as 15, 87200 Kajaani pk. 986-27946

KUOKTE (2) Hyvinkää-Riihimäki

Pj. Uolevi Mättö, siht. Anja Selenius, Valsitie 7, 05620 Hyvinkää pk. 914-47956

KOLBMA (3) Tampere

Pj. Terttu Civil, siht. Matti Rekola, Rintamäenk. 29 G 14, 33820 Tampere pk. 931-652564

NJEALLJE (4) Pieksämäki-Mikkeli-Varkaus

Pj. Esko Aalto, siht. Ritva Kylliäinen, Koskik. 10, 50100 Mikkeli pk. 955-164976

VIHTTA (5) Vaasa

Pj. Jaakko Heinimäki, siht. Pirkko Westergård, Kasarminkatu 21. A, 65100 Vaasa pk. 961-178 058

KUHTTA (6) Helsinki, Vartiokylä

Pj. Esa Huttunen, siht. Marja-Terttu Hakkarainen, Kastelholmantie 1 C 19, 00900 Helsinki pk. 90-331602

TSIETSA (7) Iisalmi

Pj. Esko Pirinen, siht. Raili Partanen, Taivaanpankontie 21 D 36, 70200 Kuopio pk. 971-224427

KAVTSI (8) Helsinki

Pj. Eero Hämäläinen, siht. Hannu Maula, Ylipalontie 1 D 00670 Helsinki pk. 90-743246

OVTSI (9) Jyväskylä

Pj. Sakari Jarva, siht. Aulikki Kuukkanen, Laukaantie 6, 41340 Laukaa pk. 941-831285.

LOGI (10) Turku

Pj. Marja-Liisa Kramsu, siht. Irma Spelman, Sommarinvoorentie 6, 21240 Askainen, pk. 921-712539.

ALPPAS (11) Hämeenlinna

Pj. Ilpo Painilainen, siht. Marja-Liisa Mäki, Matti Alangon katu 5 B 15 13130 Hämeenlinna, pk. 917-6759061.

KUMPE (12) Pohjois-Karjala

Pj. Keijo Leppänen, siht. Niilo Siponen, Heikkilänt. 1, 83900 Juuka pk. 976-72028

KUOVZA (13) Kymenlaakso.

Pj. Anja Huhtala, siht. Sirkku Kanervio, Äijänk. 4 A 6, 48700 Kymnlinna, pk. 952-64950.

TUNTURIKERHOJEN TOIMINTAA...

Vihttan terveiset

Kesä mielessäni ja mustikan maku suussani yrittän totutella syksyyn.

Kerholaiset palailevat lomiltaan katsomaan onko vielä työpaikka jäljellä. Entistä kovempi uurastus alkaa niillä joilla on - kaikilla ei ole. Vähän mollissa soi syksyn sävel, mutta luonto on vielä kaunis ja intiaanikesää muistellen odotellaan ruskaa.

Vihttan ruskaviikko on edessä ja se vietetään Talaksella - luvalla - vaikka ei jostain syystä lehteen pränättäykään. Painovirhepaholainenko vei koko ilmoitukset, joskus se vain muuttaa ne kuten kuvatkin ylösalaisin. Suurempiakin pukkeja"- maailmalla sattuu, että se siitä.

Vihttalaiset ovat retkeilleet ja pyöräilleet ja veneilleet. Anneli kasvattaa yrtejä, Jaska remontoi, Martti kulkee lapissa talkoissa, Eila "poikien kanssa metässä" jne.

Tutkittiin pienen vaellusporukan kanssa Pohjois-Norjan kaunis Reissajoen laakso, kiivettiin tunturit Käsi-varren poikki, tutkittiin kaikki kivieliöt sekä vielä Hetasta Susikyroön tutustumaan uuteen saunaan. Olipa upea. Kiitos talkoolaisille, käden- taidot näkyivät, menkää muutkin ihastelemaan.

Tiedoksi Somaslomploon menijöille, autiotupa korjataan ja siirretään pari kilometriä luoteeseen, vielä kauniimmalle paikalle kuin jo on.

Ensilumen hiihto- lasketelumatka tehdään jo 9. keran Isosyötteelle helmikuun alussa ja pääsiäisen jälkeisille hangille Ylläkselle. Tammitievan suojiin mahtuu yli 20 henkeä, saunomaan ja avantoonkin voi pulahtaa, mutta siitä lisää myöhemmin.

Vuoden -93 Susiaiset ovat jo valmistelussa, joten yönseutujen valvoskelu ei mene hukkaan.

Lamminjoen "Kösä", anteeksi näin julkisesti kun et ole saanut pyytämäsi koulutus-yhteys henkilön osoitetta, mutta lähetä sihteerille, osoite on (toivottavasti) lehdesämme.

Hyvää syksyn ruskaa kaikille.

- PW

LÖYDETTY

Elokuussa Susi-Kiisalta on löytynyt hopeasormus tekstillä "Ulla Fiski 20.1.2001".

Tied. Rauno Salo, puh. 921 - 510010 (t), 395571 (k).

Kavtsin kuulumiset

Kulunut kesä oli paikoittain Suomea, esimerkiksi Kymenlaaksossa, erittäin kuiva ja aurinkoinen, kun taas Lapissa sateli vähän joka päivä.

Kavtsilla oli kesäällä täynnä tapahtumia, olihan menossa 20. toimintavuosi. Toukokuussa oli Keskuspuistossa yleisölle suunnattu retkeilyaiheinen tapahtuma sekä kanoottiviikonloppu Isojärven kansallispuistossa. Kesäkuussa osallistuimme Suomi-Meloo kanoottiviestiin, teimme linturetken Lappiin sekä osallistuimme Suomen Ladun leiripäiville Espoon Oittaalla. Heinäkuussa teimme pyörätien Vaasasta etelään ja kanoottiretken Kemijoella Kiiminkijoen sijasta. Elokuussa oli meillä ilo saada ennätysmäärä osanottajia Tunturilatun kesäpäiville ja kerhomme 20-v.-syntäreille Kiljavalle. Pienet sateet (ja vähän runsaammakin) auringonpaisteen lomassa eivät reipasta joukkoa ja iloista menoa häirinneet. Kiitoksia vain tässäkin kaikille vieraille osallistumisesta ja ystävällisistä muistamisista sekä kavtsilaisille reippaasta talkoohengestä! Hietalan Vapulle lämpimät halaukset erinomaisesti vedetyistä juhlaprojektista!

Syyskausi alkaa 21.9. perinteisellä kuvaillalla, lokakuussa on syyskokous 19.10. jonka yhteydessä kerrotaan kuvin ja sanoin "kahdenlaisista Alpeista". Lokakuussa vetää Kyösti "erilaisen" vaelluksen 24.-31.10. Marraskuun kerhoilta on 9.11. ja joulukuun 14.12. Pikkujouluun sijasta taitaa ohjelmatoimikunta toteuttaa "juhluvuoden tapahtuman", onhan tämä vuosi kahdella tavoin merkittävä: itsenäisyysme 75. juhluvuosi ja Kavtsin 20. toimintavuosi!

eehoo

JÄSENLEHTI TUNTURILATU

Vastaava toimittaja: Yrjö Suuniittu
Toimitussihteeri: Antti Karlin, Haapaniemi 23500 Uusikaupunki pk. 922-34418

Julkaisu-toimikunta: Hannu Hiltunen, Marita Maula, Matti Rekola ja Yrjö Suuniittu.

Tunturilatun lehden aineistopäivät 1992

Aineisto vuoden 1993 lehtiin on oltava perillä seuraavasti:

1/1993 31.12.1992
2/1993 30.04.1993

Aineisto lähetetään osoitteella Antti Karlin, Haapaniemi, 23500 Uusikaupunki.

tilaan, eivät etsiäkseen lämpöä vaan varjoa. Mutta ne, joiden pinta vielä sieti auringon helostusta nautiskelivat moottorin keulassa istuen, roikottaen paljaita jalkojaan kohti veden pintaa pärskeiden viilentäessä mukavasti jalkapohjia.

Kaiken kaikkiaan "meillä kaikilla oli niin mukavaa, oi jospa oisit saanut olla mukana" – mutta ehkä sitten ensi vuonna.

Sirkku Kanervio

Kolbman kuulumisia

– 25. toiminta vuosi

– TL:n eräretkikoulutuksen historiallinen aloitus

Kuten Tuula TL 1/92:n kuulumisissa kertoi, vietämme 25. toimintavuotamme! Helatorstaina kokoonnuimme kauniissa kevätssä Pirkkalan Reipinien ulkoilualueelle juhlan viettoon, muistelemaan menneitä ja tapaamaan vanhoja tuttuja. Perustajajäsenet ja entiset puheenjohtajat kertoivat ajoista, jolloin Kolbman syntysanat oli lausuttu ja siitä, miten kerhoamme on sen jälkeen monien vaiheiden kautta näihin aikoihin luotsattu. Siinä ikäänkuin henkilöityi kerhomme historia uudemmalle välle. Ansioituneet kerholaiset palkittiin, juhlahahvit juotiin, saunottiin ja viihdyttiin.

Heinäkuussa matkasimme 33 retkeilijän voimalla juhlaa ulkoilualueelle Sarekin unohtumattomiin maisemiin! Helteisessä auringonpaisteessa, raivoisissa tuulissa, tiikusateessa ja tunturien tyvennessä vaelsimme kuutena ryhmänä lumilla ja jäätiköillä, kukkivilla rinteillä, vihreillä niityillä ja louhikoissa, laaksoissa ja huipulla, koskissa ja puroissa. Taisipa siinä muutamilta takapuolikin kastua menon melskeessä.

Vähäiseksi ei jäänyt myöskään kerhon keväinen hiihtoretki viikolla 18 Käsivarressa. Haastetta oli yllin kyllin: olematon näkyvyys, valtavat tuulet ja lumen lento. Kirkasta oli vain yhtenä päivänä yhdeksästä, jolloin ensikertalaisetkin saivat ihailta upeinta Lappiamme. Mukana oli yhdeksän kerholaista.

Toukokuussa linturetkiä 11 kolbmalaista onnistuneesti Säpin majakkasaarella. Elokuussa huuhoimme kultaa Kotaojalla Alpo Vileniuksen valtauksella. Hippuja löytyi, Pellisen kämpäsäkin voi yöpyä, ja tervetulleita olemme kuulemma vastakin.

Paljon muutakin on tapahtunut. TL:n tilaisuuksissa ja tapahtumissa on pyritty olemaan läsnä, hiukan heikolla menestyksellä tosin, vaikka olemme tä-

män vuoden alusta pyrkineet selkiinnyttämään tunturilatulaisuuttamme.

Elokuun viimeisenä viikonloppuna Kolbmassa tehtiin TL:n eräretkikoulutushistoriaa. Ensimmäinen koulutustoimikunnan laatiman ohjelman mukainen kesäkurssin perusosa pidettiin Kangasalan Vallitun ulkoilualueella 28-30. elokuuta. Kurssi oli suunnattu TL:n jäsenille ja muille asiasta kiinnostuneille, aloittelijoille sekä aikaisemmin Kolbman ja TL:n voimat oli koottu järjestely- ja koulutustehtäviin. Kurssin johtajana toimi Matti Rekola. Kaikki sujui hienosti ylenpalttista muonitusta myöten. Ohjelma ja koulutus korkeatasoista ja motivoivaa. Loppoihin ei ollut aikaa eikä tarvetta, minkä totesi myös koulutustoimikunnan edustaja Kyösti Lamminjoki. Kesäkurssi jatkuu maasto-osana 18-20. syyskuuta Hyytiälän Siikanevan maisemissa.

Muun syysohjelman aloitamme 15.9. sieni-illalla. 29.9. on kuvailta, 13.10. kuulemme Lapin retkireittimahdollisuuksista. 10.11. kveenihiihtäjät kertovat vaelluksistaan ja 23.11. on esillä Matti Rekolan Uralin matka. Joulukuun 12. päivä paneudumme retkimuona-asioihin. Pikkujoulu vietänemme maastota-pahtumana.

Hyvää syyskautta kaikille!

Helinä ja Iitu

ps. Pihlajanmarjoja on täällä runsaasti - Millainen lienee lumitilanne talvella?

Ovtsin kuulumisia

Alkuvuonna kerhoilloissa on ollut aiheena Sevettijärvi retkeilyalueena, vuoristokiipeily, retkimuonat ja Kilpisjärven luonto.

Retkiä on tehty Toposen lumi- luolayöpyymisineen, Njealljen kanssa yhteinen viikonvaihe Haapalan kämpällä Laukaassa, hiihtoviikko Talaksella ja johtajasuvaellus Sevettijärvi - Kiilopää, linturetki Tuomiojärvellä, retki Miellanrantaan sekä Paraksen vaellus. Lisäksi ovtsilaiset ovat tehneet useita omia vaelluksiaan sekä osa on ottanut osaa toisten kerhojen vaelluksiin.

Erinomaisen ensiapukurssin lisäksi on harjoiteltu suunnistusta ja vesistön ylitystä.

Susikyron saunatalkoissa olimme kesäkuun alussa ja Login kanssa menemme ruskaviikolle Kiisalle. Kesäkeski- ja viikkoinen on savusauna lämmennyt Toposessa kävijöille. Talkoilla olemme hankkineet varoja oman mökin tarpeisiin. Loppujen lopuksi olemme nyt onnistuneet saamaan vuokralle rantatontin

Tunturiladun IV kesäpäivät

Nuorimpia kesäpäiväosallistujia: Helena, Juho ja Tuomas Lahtinen.

Tunturiladun neljänsiä nykymuotoisia kesäpäiviä, jotka samalla olivat Kavtsin 20-vuotisjuhlat, vietettiin elokuun puolivälissä eli 15. - 16.8. Kiljavalalla. Mikäli päivät olisi järjestetty tarpeeksi kaukana mantereesta olevalla saarella, jolle ei olisi siltä tai veneitä, olisi varmasti mahdollista selvittää tarkka osallistujien määrä. Nyt on vain tyydyttävä toteamaan, että enimmäksään eli iltajuhlan aikaan läsnä oli lähes 200 osallistujaa.

Paikkana partiolaisten koulutuskeskus oli oivallinen. Se oli valmiiksi "meidänhenkisemme" ja tarjosi mahdollisuudet monenlaisen toimintaan paikan päällä naapureita häiritsemättä. Aina-kin ensimmäisenä yönä oli suuri yhteismajoitustila arvossaan saateen vastaanottaessa pitkämatkaiset tulijat. Vielä hetkeä ennen

Toposen läheisyydestä. Mökin suunnittelu on käynnissä ja syksyllä päästään jo mökin perustukset tekemään. Tuleva vuosi tulee olemaan työntäyteinen, jossa kaikille talkoolaisille riittää työtä.

Viime joulukuussa otimme osaa järjestöjen myyntimessuihin ja onnistuimme hyvin. Tänä vuonna myymme myös siellä luonnontuotteita, kuten kaarnikkamehua, kuivakukkaa, vastoja ym.

Syksyn kerhoiltojen teemoina ovat marjojen monipuolinen hyötykäyttö, retkisää, kivi-ilta sekä pikkujoulu. Toposessa jatkuvat keskiviikkoillat, kunnes talvi yllättää muut paitsi avanto-uimarit. Antoisaa toimintaa kaikille!

Sakari

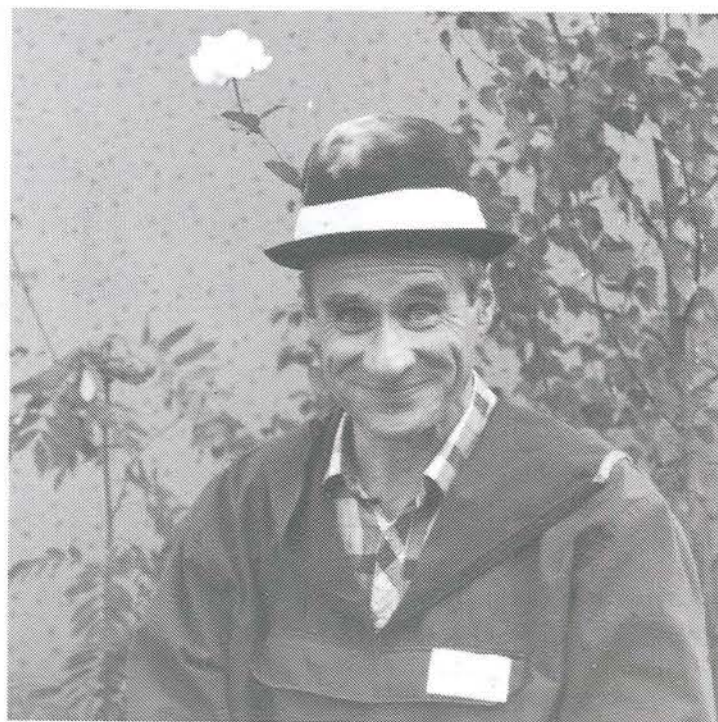
nostettu retkeilyllinen kirpputori sai hyvän vastaanoton. Esille asetettu tavara oli ilmeisesti "oikeata" ja hintataso kohdallaan, koskapa kauppa kävi vilkkaasti ja varsinkin kirjoja kyseltiin. Ehkä kirpputorista kesäpäivien kylkiäisenä kannattaa tehdä Tunturiladulle perinne?

Päivien kohokohta oli lauantain iltajuhla. Jo sen yleisön näkemisestä tuli hyvä mieli. Uskomattoman paljon kekseliäisyyttä muhii tässä joukossa ja moni oli todella uhrannut aikaa ja vaivaa toteuttaakseen juhalle annettua HATTU-teemaa. Siljolle ateljeensa pystyttänyt pihafotografi ikuisti asiakkaita minkä ehti. Juhlan alkajaisiksi toiminnanjohtaja Tuomo Jantunen luovutti saajilleen Suomen Ladun myöntämät ansiomerkit ja -plaketit. Sonanten esityksen jälkeen nähtiin kavtsilaisin voimin esitetty musiikinäytelmä "Sirkkain viulut soi Uhtuan suviyössä".

Päivien "kulttuuripuolesta" on paljolti kiittäminen laulukouro Sonantea, jonka riveissä on myös soittajia. Yhteistyö Kavtsin kanssa on ilahduttava perinne, jonka syntymisen on mahdollistanut osittain yhteinen jäsenkuntamme. Ehkä meiltä muiltakin pikkuhiljaa alkaa sujua yhteislaulu, jota kuulemma aiemmin on Tunturiladussa harastettu paljonkin, mutta joka nyt tuntuu painuneen maanrakoon.

Kiitos kaikille mukana olleille, näkemisiin susiaisissa!

Vappu Hietala

... ja vanha konkari Kyösti Lamminjoki.

KIITOS

tunturilatulaisille runsaslukuisesta ja aktiivisesta osallistumisesta yhdistetyille kesä- ja syntymäpäivillemme! Samoin kiitos kaikille meitä merkkipäivien johdosta muistaneille. Oli ilo olla isäntänne!

Tunturikerho Kavtsi

Nuuskakairalta

Päivää että pätkähti!

Meillä täällä Nuuskakairassa on sitten sadellut enempi ja vähempi ja nyt juuri taas enempi tänä kesänä. Ja ensimmäinen kunnan yöpakkaneinkin koettiin elokuun yhdeksännen päivän yönä mittarin laskiessa aina -8:aan. Se on siis syksy nyt.

Tänä syksynä julkaistaan mitä todennäköisimmin mielenkiintoinen kirja, ainakin nuuskakairalaisten mielestä, sillä Meän Akateemi on puuhaamassa Meän kielen sanakirjaa. Kirjaan on saatu kootuksi jo noin 10 000 sanaa eikä loppua näy olevan, lisää putkahtelee kansan suusta koko ajan. Sanoja on mm. siitä syystä kertynyt näinkin paljon, koskapa meän kielen puhujia asuu laajalla alalla ja paikallisia murre-eroja on paljon. Meän kieltä eli tornedalskaahan puhutaan kummallakin puolen rajavylyä sekä Ruotsin että Suomen puolella Torniojokilaaksoa.

☆☆☆

Nyt on hoksittu uuden hyötykasvin kasvavan Lapin suurilla soilla, jolla on markkinoita aina Sveitsissä asti. Tämä ns. uutuus on kihokki. Sveitsin lääketehaat käyttävät kihokkia ja kihokista

saatavaa tinktuuraa astma- ja yskänlääkkeitten valmistukseen. Kihokkokilon poimimiseen menee aikaa jonkin verran, mutta on sitten korvauskin siitä ainakin kohtuullinen eli noin 175 mk/kg.

☆☆☆

Tunturilatulaisille tutussa Ylikyrön kylässä on muuten asustanut yksi Lapin tunnetuimmista kansanparantajista eli Aukust Keinovaara, joka kuoli 1979. Aukust sai oppinsa omalta isältään, Norjan lappalaisilta ja omasta elämäkokemuksestaan. Aukust oli aikanaan yksi tunnetuimmista hierojista, jonka apua pyysivät usein myös paikkakunnan lääkärit. Lisäksi hänellä oli hallussaan maanpyörittämisen taito. Onpa Ylikyrössä sitten toinenkin tunnettu parantaja eli Oskari Kyrö. Nykyisin vanhuuden, vähän rauhallisempitahtisia, päiviä viettävä Oskari on ollut

taitava nikamien niksauttaja ja hieroja. Oppinsa Oskari on saanut omilta sukulaisiltaan ja pääoppi-isäkseen Oskari mainitsee Saajan äijän.

☆☆☆

Kutturin kyläläiset ovat vakavissaan puuhaamassa vihdoin viimein siltaa Ivalojoen yli. Aikaisemmin ei siltaa katsottu tarvittavan lähinnä poronhoidolla elävässä kylässä, mutta nyt ovat ajat muuttuneet. Kylän pelastustoimet riippuvat siitä, jätteiden kuljetus joen yli Saariselän kaatopaikalle on hankalaa. Lasten kouluun kyydityksessäkin on omat riskinsä joka-päiväisen venekyydityksen takia. Lisäksi tuleva silta helpottaisi Repojoelta päin tulevan sähkölinjan huoltoa.

Hankkeissa on myös toinen suunnitelma eli tien rakentaminen Litmurilta päin Kutturaa. Tiehanke mahdollistaisi lasten kulkemisen Menesjärven saamelaiselle ala-asteelle ja helpottaisi Sallivaaran paliskunnan poronhoitotoimenpiteitä.

Nämä molemmat suunnitelmat vilkastuttaisivat tietenkin myös liikennettä kultalueille päin. Se ei välttämättä ole kuttu-

ralaisten mielestä pelkästään positiivinen asia. Mutta tuloksethan jäävät nähtäväksi tulevina vuosina.

nimittäin kulkee metsien kautta ja tavallaan liian läheltä.

☆☆☆

☆☆☆

Nyt se on sitten vihdoin ja viimein valmis! Uusi tie Kittilästä Ylläsjärvelle on saanut päällysteen ja tätä uutta mahtavan kaunista tunturitietä on upea matkata. Ennen piti ajella piki-teitä myöten Kaukosen kautta kiertäen Kittilän kirkolle noin vajaa 70 kilometriä ja tänään se on mahdollista selvittää vain 35 kilometrillä.

Maisemat ovat lisäksi varmaan koko Lapin upeimmat, sillä koko tunturijono Aakenus-Pyhä-Lainio-Kesänki-Ylläs näkyy koko komeudessaan. Näitä tuntureita kun ei pääse oikein muualta kuin lentokoneesta ihailemaan yhdellä kertaa. Tuntureitten länsipuolelta kulkeva tie

Lopuksi syksyn ja lintujahdin alkamisen kunniaksi tunnettu ja usein selvitetty keittoruokaresepti kaikkien retkeilijöiden iloksi.

Lapin miehen lintukeitto

Otethaan pyssy ja ammuthaan kuikka. Se suolathaan ja suolistethaan. Otethaan 2 l vettä, jossa kuikka keitethään. Heitethään vesi pois. Otethaan 2 l maitoa, keitethään kuikka siinä. Heitethään maito pois. Otethaan 2 l votkaa, kiehautethaan kuikka siinä. Heitethään kuikka pois. Liemi juoahan kylmänä.

Jaospis

Merkittävä kuva-arkisto Suomen Ladulle

Tunturiladun jäsen, johtajajäseni Erkki J Tolvanen on lahjoittanut huomattavan suuren, valokuvia sekä dioja sisältävän kuvaarkistonsa Suomen Ladulle.

Erkki J Tolvanen, joka on ammattikuvaaja, toimi useita vuosia myös Tunturiladun valokuva-arkiston hoitajana. Hän oli 50-luvun alussa Suomen Filmiteollisuuden mukana kuvaamassa "Rovaniemen markkinoita" Lapissa. Vanhimmat arkiston kuvat ja negatiivit ovatkin yli 40 vuoden takaa ja siten arvokasta materiaalia myös tunturiretkelijöiden kannalta. Jo sellaiset kuvaukset nimeltään sykkähdyttävät kuin: Rautulammen turvekammit, Karunaslaavun kömmänä, vanha Sudenpesä, Snellmannin savusauna, Suomu Ville, Immon kammi ja monet muut.

Suomen Latu on luvannut, että Tunturilatu saa käyttää kuvaarkiston kuvia julkaisuissaan, sivuavathan ne myös Tunturiladun toimintaa vuosikymmenien ajalta.

Stuorra-Ykä

Ohessa Erkki J. Tolvasen kuvanäyte susivihkiäisistä vuodelta 1976, jolloin noita valmistautuu ikäsusien vihkimiseen kuumentamalla leukun terän nuotiossa.

Kuksantekijän pajassa

Toivo Haaviston, tunturilaisen johtajasuden jäätyä parisen vuotta sitten leipätoimestaan VR:ltä eläkepäiville tuli Lappi ja siihen liittyvät asiat entistään tärkeämmäksi ja vähitellen "täysipäiväiseksi".

Johtajasuden merkkisuoritukseen vaadittu tutkielma, jonka hän teki Lapin mystiikasta, alkoi tuottaa kouriintuntuvampia suorituksia, kuksia, puukontuppeja ja aikaisemmin lehdessämme esitelty Lapin vyö (No 1/91).

Kuksaharrastus varsinkin monenlaisine eri ilmentymineen on saanut merkittävät mittasuhteet. Tarvitaanhan niiden syntymiseen hyvin varustettu työhuone, tilaa eri valmistusvaiheissa olevalle kuksa-ainekselle ja aikaa ideointiin ja materiaalihankintoihin aina Lappia myöten.

Annetaanpa Toivo Haaviston kertoa, miten tämä kaikki alkoi:

– Mä aikanaan koulussa katselin tunturin kuvaa ja se tuntuu niin salaperäiseltä. Ja aina se on edelleenkin salaperäinen vaikka siellä tunturissa on nyt käyty, ei saa niinkuin selvitettyksi miksi siellä on niin kivaa.

– Olin eka kerran Lapissa rautatieläisten matkalla ja mä näin susimerkin, jonka värit miellytti. Kun tulin takaisin konttorisiin sama merkki oli seinällä suurikokoisena. Silloin 60-luvulla tehtiin kerho ja siitä saakka mä oon kerhossa ollut. Sittehen tää on lisääntynyt aina tää lapinhulluus sitä mukaa kun on nähnyt vanhoja tavaroita vaikka jonkun poromiehen vyöllä. Ja itsekin rupesi kokeileen että miten se kävis it-

seltä kuksanteko. Tällä tavalla se on lähtenyt vauhtiin tämä käsityö ja tää on aina jatkunut ja laajentunut eikä näytä loppua tulevan pitkään aikaan.

Tunturivaeltajan karriääri

Lapin harrastus toi ensin puseroon sen värikkään tunturisuimerkin. Jatkotehtävät ja tutkielma lisäksi johtajasuden arvon. Tutkielmaan kerätty mytologian tuntemus laajeni ornamentiikan harrastukseksi, jolle kuksissa, võissä ja puukonperissä on oma sijansa.

– Se on kuksan niinkuin 'kootut teokset' tai tavallaan kuin 'valssi menneiltä ajoilta' se perinteinen kuvio, joka kaiverretaan kuksan kädensijaan sijoitettavana poronluulaattaan.

– Niin puukoista, niitähän nyt on museoissa, eihän niitä enää näekään poromiehen vyöllä, ne on kaikki museoissa. Kun on kasvanut intohimo tähän työhön niin tulee mieleen, osaako sitä itte tehdä jotain samanlaista. Puukon kahvoja ja tuppeja olenkin sitten saanut kasaan 5 kappaletta.

– Ruotsissa käydessä ratkesi tuon tuppinaan saantiongelma. Nahan ei tarvitse olla erikoisen vahvaa, mutta kovaa sen tulee olla. Siitä nahasta on ollut puutetta.

Topi näyttää oikeantyyppistä puukkoa, joka on tehty 'äkkipikaselle miehelle' t.s. puukko ei aivan herkästi lähde tupesta. Tuppi ei myöskään painu kasaan vaan kopsahtaa kun painaa puukon tuppeen.

Puussa sen taika

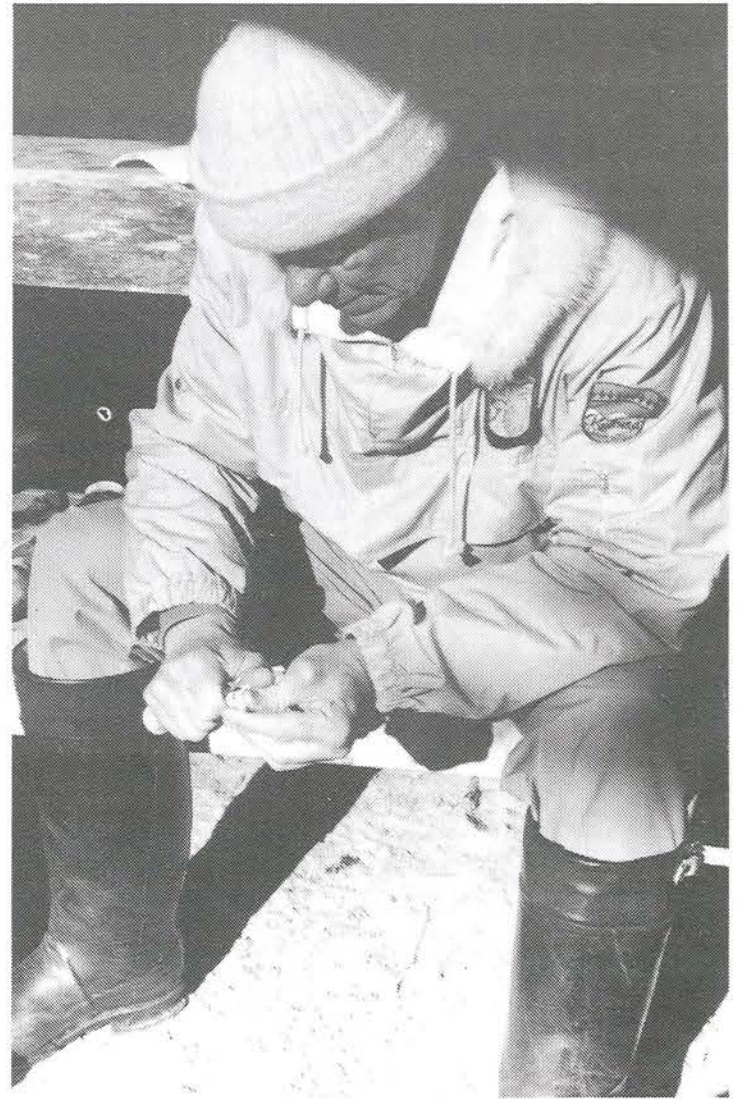
Toivo Haavisto on joutunut kokeilemaan erilaisia puulaatua kukseihin. Vanhat mestarit tiesivät tarkoin milloin puu piti kaataa, että siitä saatiin kestäviä tavaroita. Tieto on päässyt katoamaan, mutta nytkin tiedetään, että suurten puiden käsittely tarvitsee verkkaista aikataulua. Ennen käsittelyä puun pitää antaa kuivua ainakin 5 vuotta.

– Mä olen alkanut kerätä vanhaa puuta, ja siinä näkee miten puu komistuu vanhetessaan.

Toivo Haavistolla on Tampereella rivitaloasuntonsa alakerrassa pieni työhuone. Hyllyt ovat täynnä erilaisia työkaluja, nauhoista riippuu eri työvaiheissa olevia kuksia ja miniatyyrikukseja.

Kun näkee ja kuulee, miten töitä joudutaan liottelemaan ja keittelemään suolavesissä tunti-kausia yhä uudelleen ja uudelleen, ei enää ihmettele valmiin kuksan hintaa. Tuntipalkkaa liemmin tuskin pystyy määrittelemään, ja jos kaiken urastuksen jälkeen puu halkeilee, niin työhön on mennyt täydelleen hukkaan, vuotavalla kuksalla ei ole kuin koristearvo, no menee se joskus löylykauhanakin.

Paras materiaali kuksaan on

Korukuksan nakertelua Susikyössä.

Toivo Haaviston kokemuksen mukaan ehdottomasti pakka.

– Pieniä koristekuksia ryhdyin tekemään edellisenä talvena. Nyt on aikaa 2-4 vuoteen tehdä esineitä näyttelyyn. Koristekuksiin ainekset löytyvät tuulenpesistä ja 'päivännäkemättömistä', joka on pieni kasvannainen puun ja kuoren välissä. Sen

erottaa vain näkemiseen herkistynyt silmä.

Määrättyyn vaiheeseen kaverustyö sujuu nopeasti, mutta sitten alkaa liotus ja hionta, joita toistetaan jatkuvasti, kunnes puun kasvaminen loppuu. Jokainen kappale on riski.

Lapin kiertäminen jatkuu

– Yleensä mä käyn pohjoisessa kahteen kertaan vuodessa, joskus neljäkin. On opastuksia Pallastunturille ahkion kanssa ja Haltille. Syyspuolella matkaan yhdistyy hillan keruu, sarviaineksen hankinta ja myös kultahippuja kuksan koristeeksi.

Toivo Haavisto sormeilee käsissään Lappi-aiheista kaunistusta nahkapussia, jonka kätöksissä on nippu koristekuksia, kuin seitsemän pikku kääpiön tarpeisiin tehtyjä. On kuitenkin turha yrittää taivuttaa häntä luopumaan näistä aarteistaan. Miten olisi näyttelyn jälkeen?

Mirjam Montonen

Kuvat: Petri Pajulinna

Haaviston tekemät puukonkahva ja -tuppi.

Toivon käsityökokoelma.

Bussilla Susiaisiin

Kavtsi järjestää kuljetuksen Susiaisiin Karttulaan. Lähtö Helsingistä Mikonkadun tilausajolaiturista perjantaina 9.10.92 klo 18.00. Paluu sunnuntaina tapahtuman jälkeen. Ajamme Kouvolan ja Mikkelin kautta, joten tervetuloa mukaan myös matkan varrelta.

Ilmoittaudu 2.10. mennessä Hannu Maulalle, puh. 90-743246.

Login bussi lähtee Turusta pe 9.10. klo 19 (Tampere ras. n. 21.15, Jyväskylä ras. n. 23.00 ja Karttula n. 24.00). Paluu su 11.10. päättäjien jälkeen.

Yhteyshenkilö: Maisa Kramsu (921-366457).

LUONTOKUULUMISIA LAPIN KÄMPILTÄ

Tunturiladun Lapin kämpille, Kiisaan, Kyröön ja Talakselle, on muutama vuosi sitten viety luontokansiot, johon kukin on saanut kirjata omat luontohavaintonsa. Samalla kämppiin on toimitettu mm. Lapin lintuja ja kasveja käsittelevää kirjallisuutta.

Pekka Huttunen on vuodenvaihteen tienoilla kiertänyt kämpät ja kerännyt niissä olevat lomakkeet ja palauttanut ne allekirjoittaneelle, mistä hänelle suuret kiitokset.

Allekirjoittaneella on vuosien 1989 ja 1991 lomakkeet. Vuoden 1990 havaintoja on vain muutama. Seuraavassa hieman kämppien luontokuulumisia.

Susikyrö

Aluksi hieman säästä. Vuoden 1989 huhtikuun lopulta ja toukokuun alusta on kirjattu seuraavat havainnot: 24.4. tihkusadetta ja plusasteita, 25.4. yöpakkasta, päivällä +4°C, 26.4. pihalla päiviä, yöllä +2°C ja päivällä +4°C, 27.4. tihkusadetta, +5°C, 30.4. aurinkoa, hankieli ja yöpakkasta, samoin 1.5. ja 7.5. sekä 8.5. Toukokuun 13. päivä satoi lunta ja 30.5. on kirjattu +6°C. Lokakuun 30. päivänä lunta oli 5 - 10 cm ja jäätä Vuontisjärvässä 15 cm.

Huhtikuun 19 - 24.4. öisin oli pientä pakkasta, hanki kantoi puoli päivää, etelärinteet olivat paljaina ja jään paksuus oli 60 - 80 cm. Päivällä oli jopa +10°C. 26.4. hanget sulivat kohisten ja Vuontisjärven jäällä oli vettä yli nilkan, yöllä +7°C. 27. - 31.5. kaunis keväinen ilma ja lunta oli enää tuntureiden rinteillä, jäät ovat lähteneet ja lämpötila oli yli 10°C.

Talkoiden myötä Susikyrössä on havainnoitu luontoa innokkaasti. Vuonna 1989 Eero Kylliäinen havaitsi kahvittelun aikana 14.4. 15 karpasta suksen pohjalla. Sääskistä todettiin, että 7.7.

niitä oli kaikkialla. Pari vuotta myöhemmin ilmoitettiin, että 30.5. on havaittu muutama hyttynen.

Kalat ovat jääneet pelkästään pilkkimiesten havainnoimiksi. Vuontisjärveltä saatiin 23. - 28.4.1989 muutama sata ahventa ja 27.4. samana vuonna myös yksi made. Pari vuotta myöhemmin Hommalammelta saatiin ahven ja made 23.4.

Susikyrössä havaittiin 25.4. 1989 ketun jäljet kodan luona. Kesäkuun 24. päivänä saunarannassa oli minkki, samoin 30.10. Pari vuotta myöhemmin 24.4. saukko oli syönyt ahvenia (6 kpl) Ahvenjärven laskuojan varrella. 27.4.1991 havaittiin näätä keskellä pihaa.

Susikyrön kevät alkanee vasta huhtikuun lopussa, koska ensimmäiset kuukkelit, korppi, piekana, joutsenet ja teeret on kirjattu 27.4.1989. Seuraavana päivänä havaittiin västäräkki ja metsähanhi. Lisäksi kirjattiin Kutunivassa 14 telkkää ja kaksi räkättirastasta sekä naurulokki Ounasjoen sulassa. Käki kukkui 30.5. Kämpän lähistöllä havaittiin 3. - 10.6. sinirinta, pulmunen, kivitasku, harmaasiippo, taviokuurna, järripeippo, peippo, talitiainen, varis, käki, punatulkku, västäräkki, leppälintu, kuukkelit, rantasipi, telkkä, joutsen, lapintiira ja kapustarinta.

Vuosi 1991 alkoi komeasti: 19.4. kotka nousi poronraadolta Rihmakurussa. Seuraavaksi havaittiin 24.4. korppi, varis, kuukkelit, punarinta ja peippo. Seuraavana päivä listaan lisättiin västäräkki, metsähanhi, käpylintu ja lapintiainen. Puheenjohtajamme Ykä näki 21.5. kalatiroja saunarannassa. Raattamassa oli 27.4. harakoita ja varpusia. Pallashotellin luona lenteli 28.5. pääskysiä ja edellisena päivänä kukkui käki.

Tuula Granroth kirjasi 6. - 7.6. seuraavat lajit (suluisissa mainittu, jos ei Susikyrön lähellä): kirjosiippo, palokärki, peippo,

käki, naurulokki, pikkulokki (2 lintua Vuontisjärvellä), ruokokerttunen, hippiäinen, tilhi, kaakkuri, lapintiira, pulmunen (Pallaskero), lapinsirkku, keräkurmitsa (Pallaskero), kapustarinta, pikkukuovi, liro, alli, järripeippo, sinirinta, telkkä, niittykirvinen, laulurastas, punakylkirastas, taivaanvuohi, tunturikihu (Vatikuru), urpiainen, hömötiainen, pajulintu, räystäspääsky, rautiainen, isokoskelo, heinäSORSA, riekko ja kiiruna (Rihmakurunvaara). Yhteensä lajeja Tuulan kirjaamana 35, joten Susikyrön alue on hyvää lintualueita.

Anja Huhtala kirjasi, että koivu on hiirenkorvalla 30.5. Kyllikki Mustonen kirjasi 7.7. seuraavat kasvit kukkivina Montellin lähellä: sinirikko, kevätanhikki, ruohokanukka, pohjantalkki, sielikkö, kurjenkanerva, suokukka, metsätähti, punakko, lapinkuusio, tunturikeltano ja nurmitatar. Ryönikurussa kukkivat kullero, lehtokorte ja tunturikurjenherne. Susikyrön pihalla vanamo ja metsäkurjenpolvi. Vuontisjärven pihalla kukkivat hapro ja puna-ailakki sekä Ketomellassa tupasvilla.

Vuonna 1991 Hannukurun purossa oli jo 23.4. noin viiden sentin rentukanlehdet. Tupasvilla oli 25.4. Saivovaaranvuomalla nupulla. Juhani Lahtinen kirjasi 29.5.: koivu hiirenkorvalla ja rentukka kukkii Välijoella Montelliin menevän polun varrella. Seuraavana päivänä puolukka kukki Miettilän mökillä.

Susi-Kiisa

Kiisalta kirjattiin vain hyönteisiä ja lintuja. Jukka Vilen oli kumppaninsa kanssa havainnut 8. - 13.7.1989 Nuvvus-Ailikkaalla seuraavat hyönteislajit: lanttu-perho, suonkeltaperho, pikkukultasiipi, juolukkasiniisiipi, tunturihopeatäplä, napamaidenhopeatäplä, rahkahopeatäplä, tundrahopeatäplä, nokkosperhonen, lapinnokiperhonen, Ruijannokiperhonen, metsännokiperhonen, sarakylmäperho, paljakkakylmäperho, mustikkalehtimittari, lapinkenttämittari, purppurakenttämittari, sysipohjanmittari, paljakkapohjanmittari, metsäpohjanmittari, mustikkamittari, rämevarpumittari, vasamamittari, vaivaimittari, korppimittari, suvimaayökkönen, herttakangasyökkönen,

paljakankangasyökkönen, valkonopsayökkönen, kupariyökkönen ja tunturihopeatäplä.

Kiitettävä lista ja tätä on hyvä täydentää. Uskon, että siinä on mielenkiintoisia lajeja jopa perhostukijoille.

Linnuista Kaarina Klemetti kirjasi vuonna 1989 15. - 20.4. korpin ja riekon. Alpo Voutilainen meinasi astua keräkurmitsapokkeen päällä 6.7. Nuvvus-Ailigaksen huipulla.

Susi-Talas

1.3.1989, että sisällä oli -5°C ja ulkona -1.5°C. 30.1.1990 ulkomittari osoitti klo 19 - 31°C. Talaksen muurahaiset ilmestyivät 16.4. näkönsälle ja samana päivänä saunan rapuilla oli karpasia. Oili Palovaara havaitsi 18.4. jonkun perhosen (nokkosperhonen?) Sarmin itärinteellä.

Susiviikkolaiset joivat 1. - 2.4. saukolla maustettua vettä, sillä kämpän vedenottoaukossa oli tällöin saukko. Pekka Huttunen ja susiviikkolaiset näkivät Lompolon sulassa 15.4. viisi piisamia. Viikkoa myöhemmin Antero Sarva ilmoitti, että en-

simmäinen poronvasa syntyi Karhumorostossa. 28.4. saunarannassa oli minkki. Olavi Amper näki 5.5. saunan edessä karhun, tosin kuolleena poromiehen reessä. Karhu oli ammuttu rajan läheltä. Tonttu ilmoitti, että 26.12. kämpän lähistöllä havaittiin stressaantunut joulupukki, joka hävisi Korvatunturin suuntaan.

Vuonna 1989 Panu Hulkkonen näki 1.3. hiiripöllöparin Niliselässä ja seuraavana päivänä pihassa kuukkelin. 28.3. listaan lisättiin riekko. Pekka Huttunen heräsi 15.4. Pihalompolon joutsenten ääneen klo 22.20. Antero Tarvainen & co havaitsivat 17. - 18.4. käpylintu-parin ja piekanan. Arvo Anivuo näki 22.4. taviokuurnaparin ja 27.4. kesäpukuisen riekon, västäräkin ja metsähanhia.

Pekka Kokko kulki 6. - 7.8. seudulla ja havaitsi tilhiä, kivitaskun, tervapääskyn ja piekanan Talasjärvellä sekä pohjantikan, ukkometsan, urpiaisen, kapustarinnan ja paju-sirkun Sarmintunturista. Erikoisinta oli, että urpiaisen pesässä oli kolme munaa, joita lintu hautoi.

Vuosi 1990 alkaa jo helmikuun havainnoilla, kun Kaarina ja Heikki Ratava havaitsivat 2. - 4.2. hömötiaisen, lapintiaisen, urpiaisen, korpin ja pohjantikkakoiroaan. Kavtsin hiihtoviikkolaiset näkivät pihassa 28.3. - 7.4. kolme kuukkelia ja kolme lapintiaista.

Lopuksi

Homma jatkuu eli kämpillä pitäisi olla lomakkeita. Jos ei ole, niin ilmoittakaa joko Huttus-Pekalle tai allekirjoittaneelle, niin toimitetaan lomakkeita. Tietenkin näppärä luonnontarkkailija laatii itsekin esim. ruutupaperille helposti lomakkeen, johon kirjataan päivä, mitä ja missä on havaittu ja kuka näki. Toivottavasti luontokartoituslomakkeita ei käytettäisi muistilapuiksi tai kaminan syyttämiseen. Jatkossa olisi myös mukava, jos kukin kirjoittaisi oman nimensä, sillä nimimerkin tai pelkkien etukirjainten avulla on mahdollon jälkeen päin tietää, kuka on havainnon tekijä. Ja piirtäkin lomakkeille saa. Parhaat kuvat löytävät tiensä tämän avsiin palstoille.

Antti Karlin

SUOSITUS

Tunturiladun johtokunta suosittaa, että Susikyrön iso kämppää ei käytetä 1.10. - 15.3. välisenä aikana, jotta polttopuita ei kuluisi niin paljon. Pääsääntönä on, että uusi kämppää täytetään ensin ja vasta sen jälkeen iso kämppää. Isot ryhmät (yli 12 henkilöä) voivat käyttää iso kämppää.

Tunturien elämää

Olin kulkenut jo vuosikautia tuntureita pitkin ja poikin. Eräs pieni asia oli jäänyt kai-vertamaan mieltä. Olin lukenut sopuleista ja aika ajoin toistuvista hyvistä sopulivuosista, mutta en ollut onnistunut näkemään tuota pientä tuntureiden nisäkstä. Aloin jo epäillä, että näössäni on muutakin vikaa, kuin ulkonäkö. Sopulin papanoita olin kyllä nähnyt vaikka kuinka paljon. Ovathan tunturien rinteet ja kivien kolot paikoitellen täynnä noita pieniä rynnimäisiä merkkejä sopuleista.

Hyvä sopulivuosi

Kuljimme kaverini kanssa Ruotsin tuntureilla. Rinkat olimme vempauttaneet selkäämme Abiskossa ja marssimme pitkin kungsledenä. Elokuun iltapäivän aurinko porotti kuumasti. Oli hiki ja väsytti melkoisesti. Edellisen yön olimme ajaneet Kiirunaan. Ympäri-llä olevat mahtavat maisematkaan eivät kovin virkistäneet. Ylitimme parhaillaan pienehköä suota pitkospuita pitkin. Silloin sen näin. Pysähdyin kesken askeleen, kuin paraskin lintukoira. Pieni, karvainen eläin juosta vipelsi pitkospuiden viertä. Sopuli, sopuli huusin

riemuissani tuntureille. Kaverini katsahti ihmeissään minuun ja tuumi rauhalliseen tyyliinsä, että onhan noita näkynyt jo vaikka kuinka paljon. Sen vaelusviikon aikana näin sitten noita pikku vipeltäjiä kyllikseni. Se oli hyvä sopulivuosi tuo 1978.

Eräänä iltana olimme pysyttäneet telttamme vuolaan tunturipuron rannalle. Olimme ruokailleet ja lepäilimme kyläisinä. Katse kiersi jylhissä maisemissa. Suomen tuntureiden lempeä pyöreys oli vaihtunut satametrisiin pahtaseinämiin ja ikuisen lumen peittämiin tunturin huippuihin. Iltaurinko punasi Kebnekaisen lumihuiput. Silloin hoksasin pienen sopulipoikasen uteliaana tutustuvan kuivumassa oleviin kumikenkiini. Huvittuneena seurasin, kuinka nokialaiseni näyttivät kiinnostavan pikku sopulia. Vaan eipä saanut pentu pitkään tutustua suomalaisiin laatutuotteisiin, sillä sopuliemo lyllersi paikalle ja alkoi häätää pentuaan pois. Kumaruin lähemmäksi katsomaan näytelmää, mutta siitäkös emon suuttui ja otti oikein nyrkkeily-asennon pitäen samalla vallan mahdollottaman saarnan minulle. Mitä lienee selittänyt, siitä en päässyt selville, sillä olihan se ruotsalainen sopuli.

Helteinen elokuun päivä Kebnekaisen lähellä.

Kuva: Maire Vainio

Jollanoaivin ahma

Olimme lähteneet aamuvarhaisella Tierbmesjärveltä. Pakkasta oli kymmenisen astetta ja hiihtokeli mitä parhain. Aamuaurinko kiillotti Rommavuoman yltä päin naamaa. Hiihtelin jonkun satametrisen kahden kaverini edellä. Yht'äkkiä pysähdyin. Säikähdin. Jokin tumma, melko kookas eläin hypähti edessäni olevasta kivikosta laukkaan. Lie mennyt sekunti kaksikin ennen kuin sen tunnistin. Olin nähnyt ahman ilmielävänä luonnossa. Viittilöin kaverini paikalle ja sauvoihin nojaillen seurasimme usean minuutin ajan ahman nousua Jol-

lanoaivin rinteeltä Kutturankuruun. Ihailin kömpelöltä vaikuttavan eläimen sulavaa nousua. Metsästäjäkaverini ojenteli sauvaansa ja harmitteli, kun tuossa ei ole asetta. Niin erilaisia ovat ajatukset. Petoeläin ahma kieltämättä on. Poronhoidolle ahmoista aiheutuvat tuhot ovat melkoiset, vaikka niitä ei lienekkään Lapissa enempää kuin yhden ihmisen sormilla laskettava määrä. Poromies vihaa ahmaa. Sen lienee tuokin Jollanoaivin asukki saanut kokea, kun vähän myöhemmin tapasimme poromiehiä ja kerroimme heille ahmasta. Jo vain syntyi liikettä tavallisesti niin rauhallisiin lapinmiehiin.

Pena

Ruskaroskia

Syyskuinen lauantaiamu vuonna 1984 valkeni harmaana, mutta poutaisena, kun pieni joukkomme kokoontui Ropinsalmella. Kuka oli ajanut yön yli etelästä, kuka oli tullut jo eilen illalla ja saanut viettää yönsä vaaka-asennossa. Itse kuului niihin vähemmän virkkuihin, kun edellinen päivä oli työpäivä ja yön ajoin autoa tai torkuin pelkkään paikalla kumppanini ajaessa. Liekö tullut kunnolla nukutuksi koko edellisellä viikolla, kun retkivarusteet piti taas etsiä ja viritellä kuntoon, jauhelihat kuivata ja rommit mitata.

No, nyt olimme koossa ja siivoamaan olimme tulleet. Meitä oli 14 akkaa ja ukkoa sekä yksi koiras-koira, Spook, jotka olimme saaneet päähämme tehdä Tsietsan osan Operaatio Tunturiluudasta Käsivarren välituntureilla. Joukkomme oli nuorta ja vähän vanhempaa, sillä nuorin, Sanna, oli n. 10-vuotias ja vanhimmat hipoivat jo eläkeikä. Loput siitä väliltä.

Siispä autot lukkoon ja rinkat sinne, minne kuuluvat ja matkaan kohti Aatsajoen kääntä. Sinne osasimme ja matka taitui

joutuisasti; itse lienen ollut niin nukuksissa, etten huomannut matkan kulkua. Aatsajoella on kaksi kääntä, joihin joukkomme jaoimme. Toinen oli semmoinen muoviparakki, mutta toinen, johon minä pääsin, enempi perinteinen Metsävaltion pykäälä hirsinen.

Päivä oli vielä nuori, joten työt aloitettiin vielä samana päivänä, kun oli ensin kotiuduttu maisemaan ja huollettu itsemme ja toisemme. Kääntä lakaistiin ja ripsuttiin. Ikkunoita pestiin ja tulisijoja ja hormoneja nuohottiin. Tikapuiden puutettaakaan ei huomattu, kun Partasen Raili nostettiin katolle, jossa pääsi nokikolariksi. Pöytäkin kannettiin ulos ja kaltattiin lähes valkoiseksi. Toisena päivänä ehdittiin ulkotöihin ja siivottiin piha-alueita ja kaiveltiin huuseille uudet kuopat. Työkälujen puute ei meitä paljo haitannut; haravankin teimme itse, vaan onneksi oli oikea lapio valmiina! Kaikenlaista roinaa kertyi kääntästä ja ympäristöstä useita jätösäkkejä, jotka keräsimme yhteen lājään ja merkitsimme paikan.

Sunnuntai-iltana ehdimme

sitten hieman huokaistakin; taisivat käydä tytöt ilta-diskossakin. Työmme oli nyt puoliksi tehty ja huomenna jatkuisi matkamme kohti Kutukoskea.

Aatsan kääntä olimme siivoilleen pienen tihkun alla ja samanmoinen ilmanala vallitsi myös maanantaina, kun kuljimme Kutukoskelle. Suorin reitti kulki yli Tarjun ja siitähän mekin menimme sumussa ja pienessä tihkussa. Rissasen Väiski veti letkaa varman tuntuisesti; oli ollut näissä maisemissa aikaisemminkin 'siivoamassa', joskus 40-luvun puolivälissä. Hyvähän sitten oli illalla kuivatella vehkeitään kääntien lämpimässä. Joukkomme nuorinkin jaksoi mukanamme tuon n. parin poronkuseman päiväretken.

Kutukoskellakin oli kaksi kääntä; molemmat onneksi hirrestä. Nämä kääntä saimme siivota aiempaa paremmassa säässä, taisipa aurinkokin pilkkailla. Tehtävät olivat suurinpiirtein samat kuin Aatsallakin ja niistä selvisimme tiistain kuluessa. Taas saimme aikaiseksi kaksi isoa kasaa jätösäkkejä, jotka kasat jälleen merkitsimme,

jotta joku ne talvella sitten löytäisi.

Nyt oli työmme tehty ja sai alkaa loma. Vaikka lomaahan tällainen työ on sen arkisen oravanpyörän rinnalla. Joukkomme hajautui pienempiin ryhmiin, jotka sitten omia polkujaan kulkien osautuivat maantien laitaan ja siitä kotiin. Oma pieni ryhmäni lähti keskiviikkoamuna taapertamaan kohti Ropia ja Ropin autiotupaa. Pääsimme lähtemään aika myöhään ja koska olimme nyt lomalla, ei kiirekään haitannut, joten olimme välillä yön teltassa erään pienen lammen rannalla. Lammelle näkyi Ropin huippu, joka oli näkynyt melkein koko päivän, mutta ei ollut tullut juurikaan lähemmäksi.

Torstaina sitten saavutimme ja huiputimme Ropin ja se taitaakin olla allekirjoittaneen korkein huiputus toistaiseksi, vaikka onkin 'vain' 944 m. Vaan en minä noita huiputuksia ole niin välittänyt kerätäköön. Retkiltä kun mielestäni löytyy suurempiakin arvoja kuin metrit ja kilometrit ym. Vaan komeat olivat näkyvät Ropilta, sitä ei voi kieltää. Mutta oli sieltä kyllä aikamoinen

LEHTEEN KUVITUSTA

Tunturilatu -lehti on yhdistyksemme tärkein tiedotuskanava ja ainakin toimitus toivoo, että lehti kehittyisi ja kertoisi Lapista, retkeilystä, yhdistyksen ja kerhojen toiminnasta sekä muusta näitä sivuavista aiheista entistä ajankohtaisemmin.

Kenttä on vapaa. Lapin lauluja -sarja pyörii jo. Löytyykö jäsenistöä henkilöitä, jotka osavat laatia Lappi-aiheisia sanaristikkoita jäsenten täytettäväksi tai Lapin ruokareseptejä tai muuta mielenkiintoista. Tai miten olisi piirrossarja Lapin autiotupia, Lapin eläimiä, Lapin tuntureita tai Lapin äijiä.

Jokaisessa lehdessä kuvituksella on suuri osuus ja onkin toivottavaa, että yksityiset jäsenet, kerhot ja retkikunnat kuvaisivat niitä tapahtumia, joissa jäsenemme ovat mukana. Kerhoilta odotan, että esim. kesä- ja talvipäivistä tulisi aina parin liuskan juttu ja pari valokuvaa (= noin 3/4 sivua lehdessä). Piirustuksetkin ovat mukavia ja niitä voi liittää kätevästi toisten juttuihin.

Lehden valmistusta helpottaa viimeisen aineistopäivän ilmoittaminen. On kuitenkin toivottavaa, että aineisto tulisi hyvissä ajoin ennen ilmoitettua aineistopäivää, koska talkoovoimin koottava lehti vie aikansa ja tavoitteena on saada lehti viikon sisällä postitukseen aineistopäivästä.

Heikki Koivulehto

Nuorten vaellus 1992

Terveiset nuorten vaellukselta 3—6.7.1992. Tällä kertaa meitä oli viisi 10—13 v. reipasta poikaa Pohjasta, Tampereelta ja Turusta. Vetäjiä oli myös viisi. Vaelsimme oikein mukavan pikkuvaelluksen Kurjenrahkalla ja Vaskijärven luonnonpuistossa.

Maisa Kramsu

Mukana olivat:

Tommi Forsberg
Tomi Kramsu
Tom Majasola
Emil Nikula
Santeri Yrttiaho

Vetäjät:

Paavo Kramsu
Ari Linkolehto
Antti Nikula
Marjatta Rannikko
ja allekirjoittanut

Seuraavana päivänä luonnollisen maastosteiden ylitys.

Kartat on jaettu ja kompassia viritellään.

Tosi kummallista, metsässä rahoja puussa. Seitapaalu Login kotakentän lähistöllä.

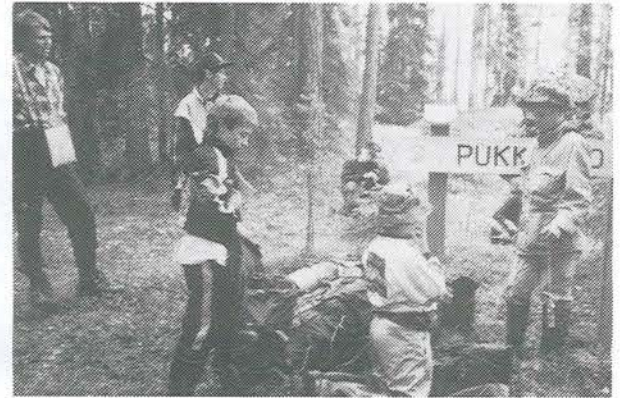
"Retkellä on kyllä aika hauskaa."

Kuhankuonosta 8-kunnan rajapyykiltä se alkoi 3.7. n. klo 18.

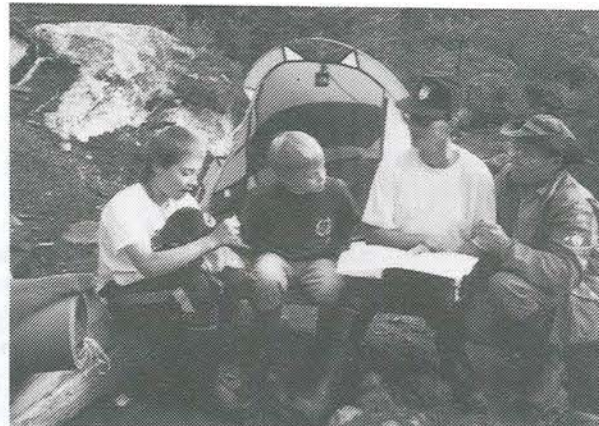
Eka yöpyminen, koti pitäis kasata.

Rinkat heitettiin huilaamaan, kun mentiin Pukkipalon aarnialueelle, muutenkin luvattiin liikkua rauhallisesti, jospa jotain nähtäis.

Kurkien lähtöä katsellessa, törmäys melkein suoraan kiurun pesään.

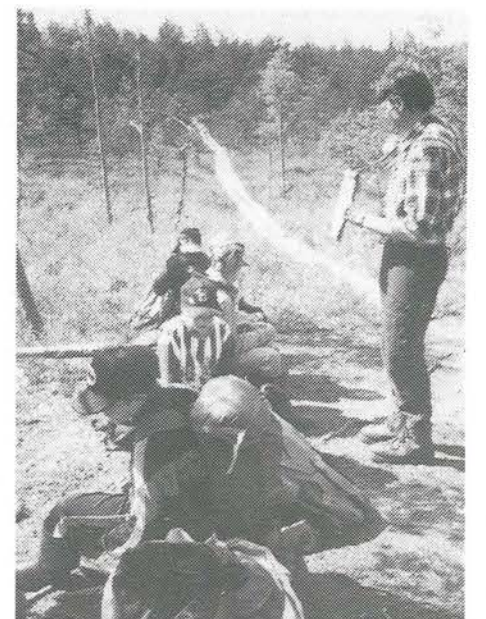
Ensimmäisen vaelluspätkän kertaus ja jatkosuunnittelu.

Vaskijärven luonnonpuistossa kuljettiin vain merkityllä polulla ja...

Harmi, että suolla oli vähän vettä, ei päästy kunnolla litistelemaan.

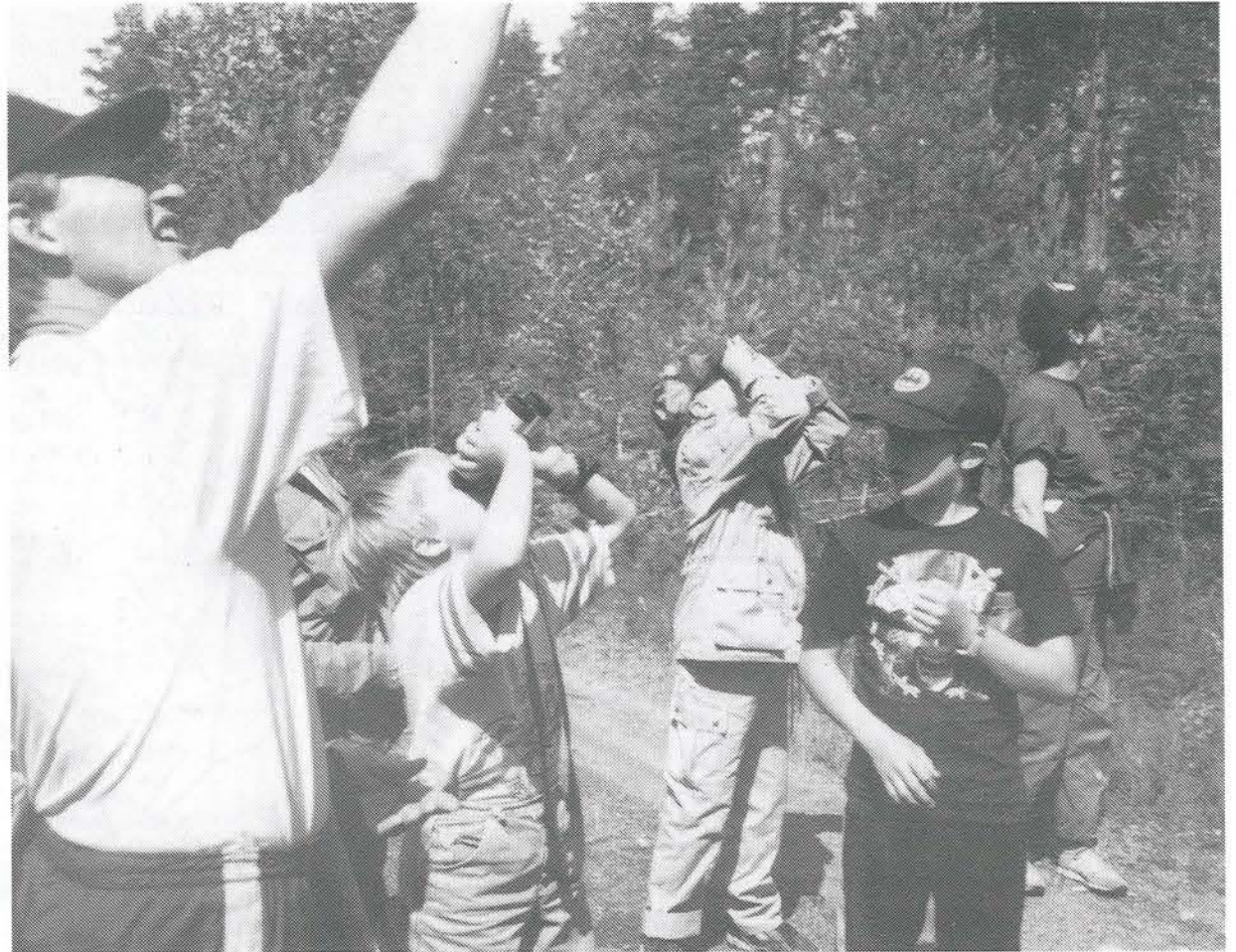
... pitkospuilla.

Ja välillä välipalaa.

Myös Pyhä Henrik kulki tästä v. 1156.

Hei! Kotka.

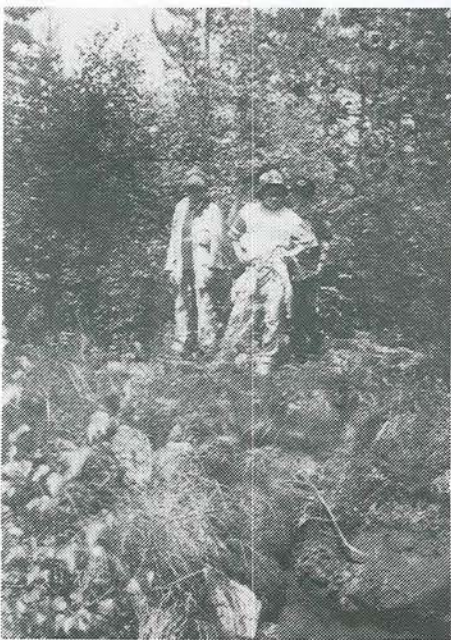
... ja tästä

Pojat on poikia ja heinäsiirkat sai kyytiä ("se sammakko oli kamala" terveisin Maisa).

Heinäorkesterin iltasoitto.

ja tästä kivasillasta sitä tuotiin sitten yli sieltä Köyliönjärveltä.

Varustetestausta.

"Varmana jellonan jälki."

Tulevaa kokkiainesta, ikä 12 v.

Nuotiomakkara maistui.

Viimeisenä tutustumiskohteena Takalevon kirkko 6.7.

Ural, Ural

Vaellus Euroopan ja Aasian vedenjakajalla

Kirjoitukset ja kuvat:
Eero Hämäläinen
Matti Isotalo
Jorma Mattsson
Matti Rekola

Paperisodan vaikeudet

Alussa koko asia oli vielä jotenkin abstrakti. Päätös oli tehty, että Uralille mennään virolaiset oppaina ja tulkkeina. Viron viisumeja varten oli Eestin Matkaliiton kutsu, Venäjän viisumia varten tarvittavaa kutsua ei vain tahtonut millään järjestyä, kunnes sekun sitten aivan viime hetkellä tuli faksina ja kutsuna jonnekin Uralin eteläosaan pari tuhatta kilometriä meidän kohteestamme. Asia ei meitä ihmeemmin huolettanut, pääasia että viisumit saatiin määrääjässä hankittua.

Tallinnasta Moskovaan

Tarkoituksemme oli aloittaa matka Tallinnasta, jotta yhteiset muonat ym. retkijutut voitaisiin jakaa ryhmän kesken. Meitä oli kolme virolaista ja neljä suomalaista, jotka pakkasimme ruokatarpeita täysin rinklöhimme Eesti Matkaliiton toimistossa 27. heinäkuuta. Illalla lähti "Estonia" -juna Moskovaan.

Matkan ensimmäinen yllätys oli venäläisten rajaviranomaisien täydellinen puuttuminen. Virolaiset leimasivat passihimme poistumisleiman, juna siirtyi Venäjän puolelle ja sen jälkeen emme nähneet enää minäkään valtakunnan rajaviranomaisia. Niin olimme suuressa Venäjän maassa ilman minäkäänlaista virallista merkintää papereissamme!

Juna saapui ajallaan aamulla Moskovaan, jossa vaihdoin dollareilla kasan ruplia matkakassaksemme, otimme ripauksen kulttuurista Pushkinin museon muodossa ja ihmettelimme, kuinka kaikki kuitenkin jotenkin vain toimii! Illalla siirryimme vierekkäin olevista asemista yhdelle odottamaan junaamme.

Moskovasta ylöspäin ja itään

Ilma oli helteinen ja tungos asemalla tavaton. Pitkät kaupustelijoiden jonot reunustivat käyntiä junalaiturille. Kuka myi paria sipulinnippua, kuka jurttipurkkeja tai piirakoita. Kuorma-autosta myytiin olutta, viereissä toisesta autosta vodkaa, pikkukauppias myi laatikosta itävaltalasta pirtua. Tuntui että kaikki oli kaupan tässä kansan kapitalismissa! Sama toistui kaikilla junamme pysähdysasemilla.

Junamme oli tyyppillinen sisämaan liikenteen kaukojuna, jossa parhain puoli oli makuuvaunun hoitajien myymä höyryvä tee ja huonon puoli saniteettitilojen ankeus ja sottaisuus. Makuuvaunuosasto oli suhteellisen tilava neljine vuodepaikkoinen, joihin saimme lunastaa vuodevaatekääröt ja peitteet kahta yöpymistämme varten. Ruokailut sujuivat rat-

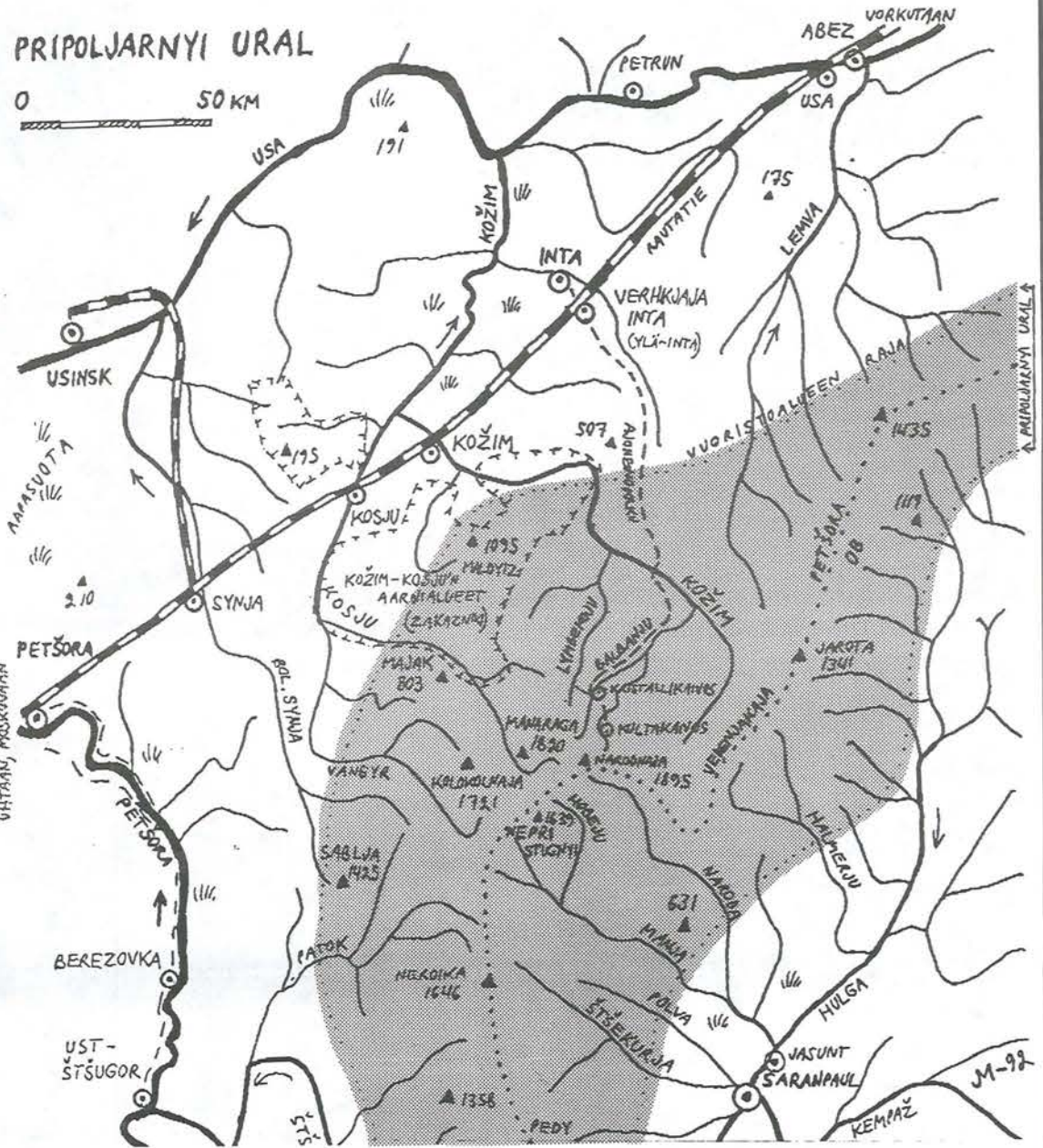
toisana yhdessäolona matkaväitä ja asemilta ostettuja liksukkeita nauttien, niin että koko matka hurautti oikeastaan varsin kivuttomasti ohiitse. Kolmannen päivän aamuna olimme tavaroinemme Intan asemalla. — Ja kaikki toimi esimerkillisen jämpitisti: juna oli aikataulun mukaisesti perillä, paikallisen pelastuspalvelun johtaja odotti sopimuksen mukaisesti asemalla mukanaan kopiauto ja kuljettaja. Koppiauto siksi että meille luvattu maastokuluneuvo, kissa, oli varaosien puutteen vuoksi "pantu telakalle" ja meille oli hankittu jostakin tämä kuluneuvo tilalle.

Siirtyminen maastoon

Emme tieneet vielä autoon noustessamme, mitä tulemaan pitää. Tie, tai oikeammin vaihtelevan levyinen ajoura ryntäsi meitä reippaat kuusi tuntia niin että pää kolisi välillä kattoon, vaikka kaksin käsin pitelimmekin istuimen reunoista kiinni, ennen kuin olimme määränpäässämme pienessä, uskomattoman epäsiistissä kaivosyhdyskunnassa. Kylän laidalla oli leirintäpaikan tapainen aukio, jolle äkkiä löimme teltat pystyyn ja ruokatulet palamaan. Sää oli kaunis ja lämmin. Vaellus alkoi upeissa merkeissä.

Vaellusalueemme, "Pripoljarnyi Ural", on Ural-vuoriston mielenkiintoisinta ja parasta retkeilyseutua. Alueella käy vuosittain noin 8000 retkeilijää. Ural-vuoriston pohjoispuolella tämä Aasian ja Euroopan rajana oleva vuoristo kääntyy selvästi koilliseen. Mutkassa vaatimatonkin kartasto yltyi tummin sävyihin mainostaen koko vuorijonon ylhäisimpiä huippuja: Manaraga ("Karhunkäpälä"), Kolokolnaja ("Kellotapul"), Nepri Stupnaja ("Ei ylittämistä") ja monia muita milloin venäjäksi, milloin komiksi, joitakin mansiksikin. Korkein huippu on Narodnaja: 1895 metriä merenpinnasta.

Tätä jylhää, syrjäistä vuositoseutua kutsuvat esteelliset tunturiretkelijät veteraanit syystään Petšoran Alpeiksi. Alppimaisia näkymät ovatkin lumineen ja pystyseinämineen. Tämä noin 30 000 km²:n alue koostuu syvistä ruuhilaaksoista, lukuisista komerolaaksoista ja mitä monimuotoisimmista vuorista. Voihan niitä sanoa pohjoisen perinteen vuoksi tuntureiksikin. Jotkut ovat teräviä keiloja, toiset harjanteita ja laajalti on platoo-tyyppistä, tasapäistä vuorenlakea. Korkein Narodnaja on kvartsiittia. Vallitseva kivilaji sanelee vuoren muodon. On konglomeraattihuippuja, graniittisia, kvartsisia (aivan oikein: laella kvartsiipylväitä ja ylärinteillä -harjanteita), platoonit lähes hiekkakiveä. Rinne-kinvot ovat laajoja eivätkä ne ole mitään Lapissa tyyppillisiä rakkioja. Monimetriset murikat

ovat toistensa päällä ja lomasissa. Rinteenalustojen vyörykivi-keilat ovat vaikuttavia. On kvartsiipylväitä, konglomeraattitorneja ja pystyjä vyöryuria.

Lunta

...riittää kaikkialla, etenkin auringolta suojassa olevilla ylärinteillä. Mannerilmasto tuo keskikesän heinäkuuksi kuitenkin helposti yli 30 asteen helteen tundra rajalle asti. Silloin sulavat lumet tekevät lyhyistäkin joista koetelemuksia poikki yrittävälle. Rinnekoosteikkoja ja puroja on runsaasti. Nousu laakson helteistä ja sääskistä kilometri suoraan ylös tuo ilta-päivälämpötilaksi vain 3–5 astetta. Huiput ovatkin itse asiassa ikiroutaa. Pieniä vuoristorajattikköjä Uralilla on lähes 70, kaikki Petšoran Alpeilla ja sieltä koilliseen. Enimmät lumet ovat kuitenkin kesän mittaan supistuvia lumilaikkuja. Niitä voi silti olla sydänkesälläkin kolmannes ylärinteiden maisemasta.

Kesä on hyvin lyhyt: vain parisen kuukautta. Sitten tulevat lumisateet huipuille ja parissa viikossa laaksoihin. Keskesän helle on painostavan kuuma. Yöllä voi silti olla halvaa. Talvella laaksoissa on niin sanottuja kylmän ilman järviä; —30 — —40 astetta pakkasta, rinteillä vain ehkä —15.

Uralin eteläosat ovat kaivos- ja metalliteollisuuden autoitettavia. Ei öljy- ja kivihilli kaukana ole Petšoran Alpeistakaan. Öljylähteitä on alueen länsipuolella Petšoran jokivarressa. Hiiltä louhitetaan jo lähistön Intassa (70 000 asukasta), pohjoisen Vorkutan (yli 200 000 asukasta) entisistä pakkotyöleireistä puhumattakaan. Petšoran Alpeilläkin on vuorikristallikaivos (Suuren Balbanju-järven rannalla) ja uusi kullanhuuhtomo (Sjuroš-Ruž-vojoen latvalla). Telavetoisten, panssarivaunun runkoon rakennettujen maastokuluneuvojen (täällä niitä sanotaan "kissoiksi") uria risteilee syrjälaaksoissakin.

Petšoran Alpit ovat silti aluetta, jossa autio pohjoisen tundra ja Euraasian ääretön taiga kohtaavat. Täällä asuvat kaikki taigaeläimetkin. Tundra kasviharvinaisuuksista huomattava osa on vaeltanut Uralia pitkin etelämmäs.

Petšora on Euroopan suurin lohijoki. Sen latvajoissa, vuorten edustalla, kutee merilohi kokonaisen vuoden kestäneen nousuvaelluksen päätteeksi. Karhun jälkiin törmää laaksoissa päivittäin. Eläintä ei tietenkään voi isolla joukolla nähdä. Sudet pysyvät poissa poromiesten ulottuvilta.

Linnuissa on monta outoa, jos tuttuakin siivekstä. Kelta-

silmäinen "iso vaalee" tunturipöllö asustaa alueella. Näimme pariinkin otteeseen. Valkopyrstöinen merikotka kaartelee. Piekanat ja hiirihaukat saavat poikansa lentoon jo aikaisin. Pähkinähakin närhimäisistä rääkäisyistä ei pääse semblaaksoissa eroon. Muuta havaintua: rubiinisatakieli (koiaras), vuorivästäräkki, monet tutut pohjoisen tiaiset, lajilleen hyvin vaikeasti tunnistettavia "pajulintu" (sukua Phylloscopus ym.) on monen monituista jne. Keräkurmitsakin on oudon vaalea rotua. On outoa "kurppeloa", tuttua sinirintaa, korppikin, riekko tietysti, paju-sirkku ja huipuilla aina pulmusiakin. Sydänkesällä linnunlaulu on jo hajanaisen kutsu- ja varoitusäänten varassa. Silti outojakin sointeja on taatusti kuultavissa. Vaan kuukkeliä ei tavattu.

Sembroja ja lehtikuusta

Pohjoisimman Uralin laaksometsät ja muu kasvimaailma poikkeavat Fennoskandian tunturimaailmasta suuresti. Tuntureita saartava taiga on kuusen- ja koivikkoo, jossa mäntyä ei aivan täällä enää ole. Taiga on sitäpaitsi valtaosiltaan kostea korkea. Laajoja, penikulmaita aapasaita on etenkin suurten jokien varsilla. Lieko-

jakaan ei juuri näe. Ne maatuovat nopeasti. Myös pystykäpyinen jalokuusi siperianpihta jää etelämmäksi.

Vuoriston puurajan muodostaa valoisa siperianlehtikuusen vallitsema metsä. Alempana on kuusta (vain osa kapealattaisena muotona) ja yksirunkoista hieskoivikkoa. Monirunkoista tunturikoivikkoa ei ole. Ylimät, rinteiden ”tunturikoivikot” ovatkin läpipääsemätöntä siperianpensasleppää. Pajuja on runsaasti. Jokilaaksojen pajukot ovat 3 — 5 metristä kiiltopajua. Soidenlaiteiden ’harmaapajukoitakin’ on, mutta ei Skandinavian tyyliin.

Päävedenjakajan (siis: maanosarajan) Ob-joen puolella on Petšoran Alppien sembralaakso. Vasta etelämpänä tämä mäntylaji tulee Uralin länsipuolelle. Valtalajina sembra ei täällä ole, vaan sen tummat, tiheälatsuksiset hahmot täplittävät laaksometsiä harvakseltaan.

Laaksometsien kenttäkerros on kaikkialla todellinen yllätys. Harvan, valoa päästävän lehtipuuston (myös lehtikuusten) suuri osuus, yläpuolisten lumien runsaus, lyhyt mutta kuumia kesä ja roudan möyhintä ovat aiheuttaneet sen, että maat ja mannut ovat tyypillisesti kosteapohjaisia, muhavia korkearuohostoja. Vyöhön asti ulottuvana ne kasvavat sateella hetkessä! Tyypillajeina ovat valkopärskäjuuri, lehtoängelmä, lehtoukonhattu, väinönputki, kullero, viinimarjapensas, karjalanruusu, pihlaja, paju ja korkeat heinälajit. Nämä ovat niin tiheitä, että metsän uudistuminen on laikkuis-

ta. Alamaissakin on niittyaukeita. Paikoin on kulonkin merkkejä. Todellisia aarnipuitakin löytyy, vaan keloja ei.

Ylemmät niityt muuttuvat kosteiksi alppiniityiksi tai kuivemmiksi kedoiksi. Kukkajous ja värien loisto on ennen näkemätöntä (outojen lajien vuoksi). Täällä on monia Skandinavian suurttunturienkin tyyppilajeja: rikkileinikki, verkkolehtipaju (lampien rannoilla aivan mattona), lapinorvokki, valkopärskäjuuri, tunturirikohokki, terätön ailakki, pikkupalvikki, lumileinikki, vilukko, peuranvirna, koiransilmälajeja, ruusujuuri ja vaikka mitä. Upeakukkainen ’uralinhorsma’ (*Epilobium uralense*), pulloharjakukkainen iso ukontatar, punakukkainen tunturikurjenherne, ’sarjavuokko’ (*Anemone biarmiensis*) loistavat. Löytyy myös maan punaiseen kirjaan kuuluvan ’punakastiljankin’ (*Castilleja arctica*) kasvusto, ’tundranrikkoa’ (*Papaver polare*), ’tundraneilikkaa’ (*Minuartia arctica*) ja ’pohjanpellavaa’ (*Linum boreale*). Liaani siperiakörhö (*Clematis sibirica*) kiipelee monin paikoin alapajakan katajissa. Karjalanruusu saattaa peittää matalana aarikaupalla maata. Laji on varsin tavallinen tunturikasvi Uralin pohjoispäässä. Jokisorilla kukoistaa keltakukkainen pensashanhikki ja oudonnäköinen, mätästävää ja komea lemmikkilaji. Rihmanaavaakin löytyi heti, kun tajuttiin etsiä. Mustamarjatuhkapensas (*Cotoneaster niger*) on alhaalla tavallinen.

Varvikot ovat metsänrajalla 30 — 40 cm korkeaa ylitieheää

(ilmeisesti osin lumen alla säilyvää) euroopanpensaskoivua (*Betula humilis*) jonka erottaa vaivaiskoivusta vain kontallaan ollen. Vaivaiskoivuakin sentään on yleisesti sitäkin. Lapin kuivia tunturinummiä on erityisen vähän. Jos sellaista löytyy, on se kurjenkanervaa, matalaa mustikkaa ja riekonmarjaa. Puolukkatyyppin maita ei löydy. Tavallinen kanervakin jää Uralilla etelämmäksi. Laajoista kivikoista tunnustaa liikkumattomat (vyörymättömät jne.) osat kauniin keltaisesta keltakarttakälästä. Väri suorastaan leimaa joitain kivikkoalueita. Lumijättömaat ja vetiset vuotomaat ovat hyvin yleisiä, roudan lajittelemat kuviomaat ja hitaasti alas valuvat maahyllyt. Vuoriston laaksopohjat ovat tyypillisesti jokien tulvamaita hietikkoineen.

Eriyksen lyhyt, mutta manteisen kuuma keskikesä aiheuttaa sen, että kasvit kukkivat kaikki tuona lyhyenä jaksena (kuin meillä keväällä). Ne tuottavat siementä ehkä vasta seuraavana kesänä ja yrittävät näin selvitä talven yli.

Erämaata riittää

Petšoran Alpit sijaitsevat maapallon laajimman metsäalueen keskellä. Ural jatkuu koilliseen, jossa puuton tundra tulee vastaan alamaissakin alle sadan kilometrin päässä, ennen Vorkutaa. Etelään Ural jatkuu lähes 2000 km. Sen muurin kirkkaalla ilmalla suorastaan näkee. Siellä ovat korkeat Sablja, Neroika, Telpoz-iz ja monet muut. Vuoristo on kuitenkin aukkoineen. Petšoran Alppien maastoa on vain yksittäisten huipunosten ympärillä. Uralin etumaastona on sekä idässä että lännessä kapea tunturimaisten lakien vyöt. Idässä metsänraja on alempana, lännessä korkeammalla (300 — 400 m) kunnes kumpikin yhtyy pohjoisempaan. Taiga päättyy, on kapea metsätundran alue ja sitten suunnattoman laaja tundra.

Todellisia vaeltajia

On selvää, että kun Pohjois-Uraliin tullaan jostain Moskovan seudulta, Ukrainasta, Bulgariasta tai vaikkapa Suomesta, niin siellä ei vain pistäydä. Vaellusvuoristossa kestää 2..3 viikkoa ja retkellä on selkeä tavoite. Pitkä junamatka Moskovasta Intaan (2000 km ja 34 tuntia) ja 130 kilometrin hankala maastoautomatka itse vuoristoon pysyttää jo ”turistit” kotona. Venäläiset usein säästävät heille kalliin (n. 500 ruplaa) automatkan ja vaeltavat lähimmältä Kozhimin tai Kosjún rautatieasemilta 70..100 km vuoristoon ja taas takaisin. Helikopterikuljetus olisi elokuussa -92 maksanut n. 30 000 ruplaa/tuntia eli länsituristin kukkarolle erittäin edullinen.

Retkeilytapoja

Vaeltaminen Uralilla on samantapaista kuin muuallakin: Liikutaan jalkaisin kantaen kaikkia varusteita sekä muonia repussa tai rinkassa. Jotkut kiipelevät vuorille ja toiset tutkivat luontoa, kasveja, lintuja sekä mineraaleja. Eräät taas ta-

Narodnajan huipulle jätettyjä todisteita. Jokainen ryhmä ottaa edellisen jättämän viestin ja jättää oman viestinsä. Puun rakoon iskettyjen kopeekkujen joukossa on nyt yksi Suomen markkakin. Jättämämme konjakkipullon (tyhjä!) olivat englantilaiset korjanneet, mikä todistaa sen, että olimme ennen heitä huipulla ja siten ensimmäiset länsimaiset vaeltajat.

voittelevat Urheilumestarin arvoa tiettyjen sääntöjen mukaan.

Eestiläisten mukaan 90 % vaeltajista on korkeasti koulutettuja henkilöitä, yliopistopokkareita ja tutkijoita. Jos retkiryhmällä ei ole tutkimusta opiskelutavoitetta vaelluksellaan, niin silloin motiivina on puhtaasti urheilu. Itänaapurissa vaeltaminen vaativissa maastoissa mielletään urheiluksi.

Pohjois-Uralin suuret joet luovat hyvät edellytykset katamaranimelontaan. Manaragojoella tapasimme kaksi ryhmää rakentamassa katamaraanilauttaa. Kaksi isoa sukkulaista kumiponttoonaa oli täytetty ilmalla ja näiden päälle oli rakennettu riu’uista tukeva lava. Tyhjiin ponttoonien kantamisen vuorten ylitse kärsii mielellään, kun tietää sitten saavansa lasketella satoja kilometrejä vuolaista jokia pitkin.

Varusteet ja vaellustekniikka

Tapaamillamme venäläisillä ja ukrainalaisilla vaeltajilla oli asiallisen tuntuiset, teollisesti valmistetut varusteet. Näiden materiaalit ja laatu eivät tietenkään ollut huippua, eikä valmistus ollut loppuun asti ajateltua. Suurissa kiipeilyrepuissa tai putkirinkoissa he kantoivat varusteitaan ja yöpyivät erikoisissa harjateltoissa. Sateella teltat suojattiin muovilla.

Retkivaatteet olivat käyttöä eikä koreilua varten! Tukevasta, ruskeasta puuvillakankaasta valmistettu puku kestää vuosikausia ja on nimenomaan suojapuku. Joet kahlataan housut jalassa ja suolla porskutellaan niin että rapa roiskuu. Vaatteet kestävät myös pajupusikoissa rynnimisen.

Suurin osa vaeltajista käytti pitkävärtisiä kalastajasaappaita. Saapas oli velton tuntuinen, painava ja alas käännetty varret haittasivat kulkemista. Joillakin oli tukevat, nahkaiset vuoristokengät sekä säärytymet.

Retkimuona on sitä mitä kaupasta löytyy, painavaa ja yksinkertaista perusrakoa. Kala- ja lihasäilykkeitä käytetään runsaasti ja sen seurauksena on valtavia purkkikasvoja nuotiopaikkojen ympärillä. Eräissä leirissä olivat makkara-

pötköt ripustettu tuuleen ja aurinkoon kuivumaan. Venäjän kaupoista kyllä löytyy kevyitä ja maukkaita keittopusseja, mutta retkeilijät tuntevat pitävän niitä köykäisinä ruokina.

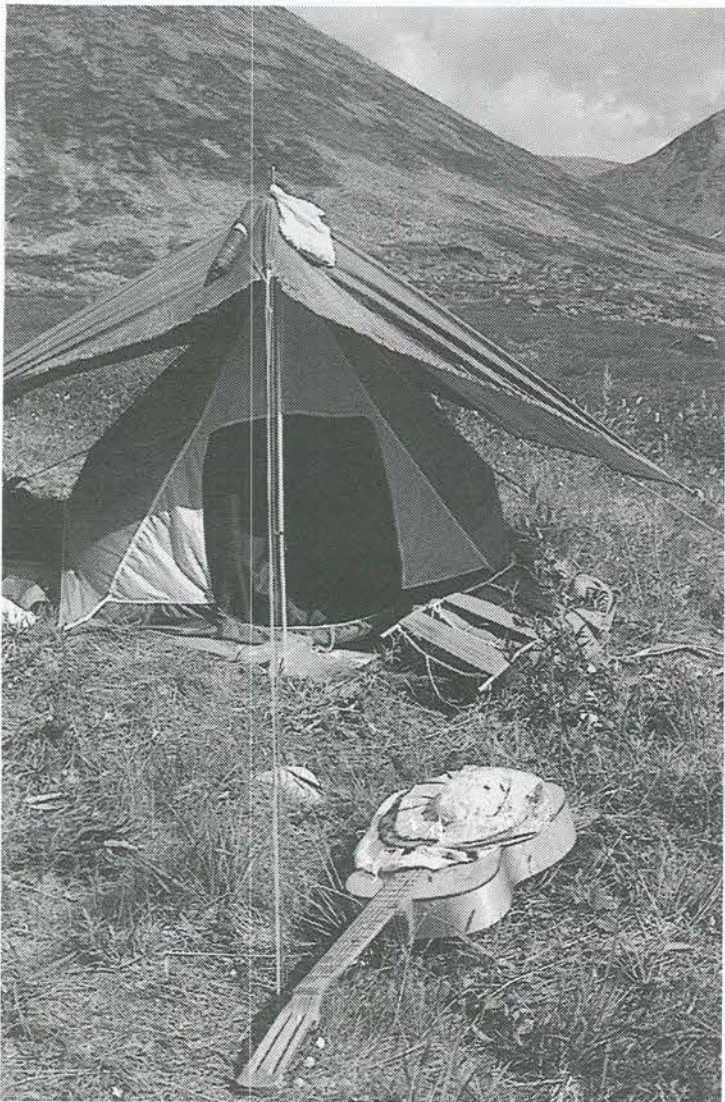
Kartat olivat valokopioituja luonnoksia, joissa joet olivat kohtalaisen tarkoin piirrettyjä muun ollessakin sitten joko tyhjää, sinnepäin tai mielikuivusta. Mittakaava oli luokkaa 1:200 000. Tämä antaa oman mausteen reittivalintaan, etenkin kun umpilaakson perä saat-taa ollakin ylitse menemätön. Polun etsinnästä ja vastaantulevien ryhmien kanssa reittien selvittelystä oli (meidän mielestämme) kehittynyt tämän johdosta jo päänäpintymä, johon parhaankin näkyvyyden aikana käytettiin paljon aikaa.

Jos tarkastellaan retkeilytekniikkaa, silloin pitäisi olla koko ajan kohderyhmän mukana. Meillä oli tutut eestiläiset oppaina ja heidän tapansa saavat edustaa koko itäistä retkeilytekniikkaa. Sattuneesta syystä he ovat joutuneet sen omaksumaan, eikä puolen vuosisadan pakko-opetuksen jälkeen muutoksia kovin helposti suvaita.

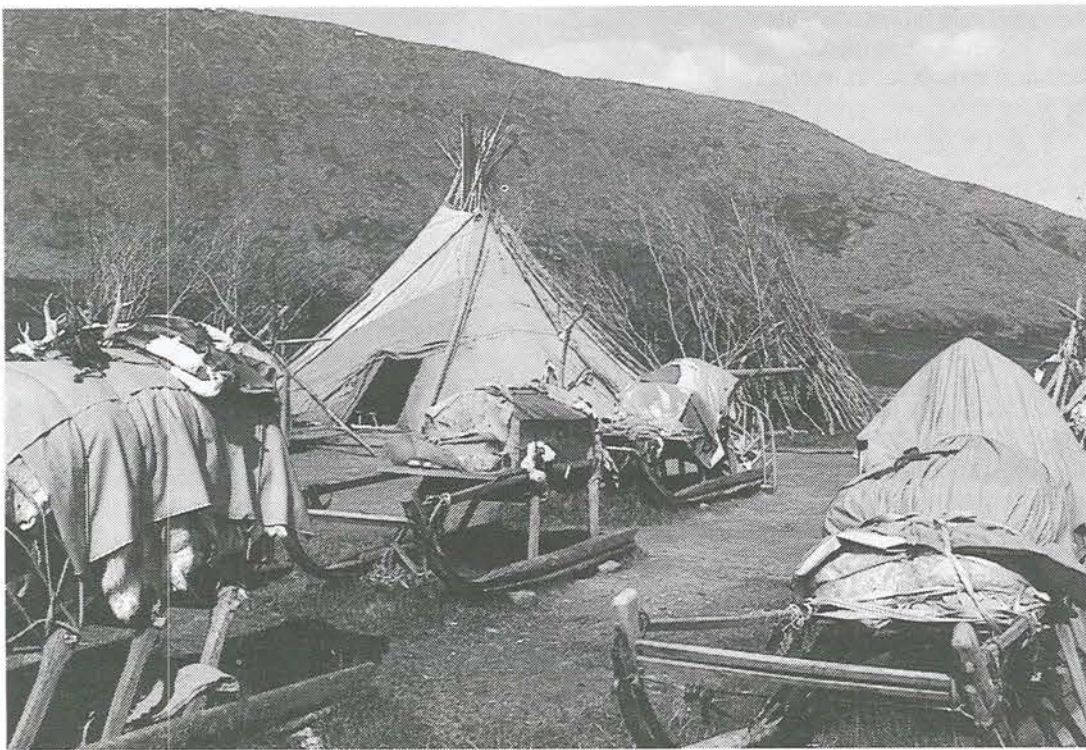
Erinomaisia keittoastioita olivat soikeat, korkeat alumiinikattilat, joilla keitettiin koko ryhmän ruoat. Suurin kattila oli noin 10 litran vetoinen ja kaksi pienempää kattilaa mahtuivat sen sisälle. Litteän muodon ansiosta ne olivat helppo pakata rinkaankin. Keittopaikka valitaan mieluummin kahden tukevan puun välistä. Puusta puuhun pingoitetaan rostivaijeri kireälle ja siinä oleviin koukkuihin ripustetaan kattilat. Tällaisia keittopaikkoja, missä puiden juuret, kyljet sekä alaoksat olivat palaneet, näki useita.

Vuoritundran paimentolaiset

Laakson kääntyessä kohoaa eteen näky, jollaista on totuttu odottamaan enää vanhoissa lännenfilmeissä: Pohjoisten alkuperäiskansojen täydellinen kesäleiri elämänmuotoineen, mikä muualla kuuluu jo kaukaisen menneisyyteen. Näky on erittäin visuaalinen: Lähes jättimäinen *tšum*, kota, on ympäröity korkealla pajumuurilla ja kymmenillä saneilla. Ilmassa on hieman jännitystäkin, sillä ulkomaalainen ei ole

Ukrainalaisten teltta ja varusteita. Teltta kevyttä materiaalia ja erillinen katto vedenpitävää muovia. Makkara-pötkö tuulettumassa ja ”Jertak”-rinkka maassa. Kitara oli yllättävän yleinen varuste, ei paina juuri mitään ja ainahan sen voi käyttää syytykkeiksi.

Näkymä komien leiristä.

täällä tiettävästi milloinkaan liikkunut.

Aasianpuoleisen Tjumenin oblastin Saranpaulin kaupungin ja sovhoosin poropaimenet jutaavat yhä joka kevät kesäpaikalle Pienen Balbanjärven äärelle viipyäkseen elokuun loppupuolelle asti. Talvi vieteään Saranpaulin metsissä. Sovhoosin 36.000 poroa on jaettu 12 prikaatiin. Kuusi miestä, tässä tapauksessa 3 perhettä, riittää 3000 poron ympärivuotiseen ja -vuorikauteen paimennukseen. Perheet koostuvat komeista, nentseistä ja manseista eli vanhoin nimityksin syrjääneistä, samojedeistä ja voguleista.

Reippaat tervehdykset ja asiallinen käytös haihduttavat perinteellisen vierasvarautuneisuuden. Kohta saa leirissä vaellella vapaasti, tšumkin avautuu ja lopulta etsitään täyteenlastausta saneista mitä uljaimmat talviasut. Kookasta tšumia ympäröi 50 siroa kotapua, suurin saamelaisen korvakodan päästessä puoleen. Puita peittää paksu huopamatto, mitä suojaaa pressumainen kangas. Parin metsin etäisyydellä ympäröi koko tšumia lisäksi telinettä vasten nojalleen asetetut nelimetriset pajut tuulta ja aurinkoa vastaan. Kodan lattiaa kattavat kauttaaltaan paksuista laudoista kootut maalatut levyt. Seinusta on täynnä tuuheitä porontaljoja ja makuutakkeja. Täkit on kiinnitetty lisäksi kattoon ympäri kodan seinävierustan. Kotaa hallitsevat iso hellakamina ja 3 matalaa pöytää. Peräseinää koristavat sovuissa oikeauskoisten ja menneen poliittisen uskonnon symbolit. Radio on valmiina yhteydenottoihin Saranpauliin. Tarkoituksenmukaisuus näkyy kodan sisälläkin vain kaikkein välttämättömmimmässä. Kaikki muu säilytetään ulkona olevissa saneissa, joita on kaikkiaan 34. Sanien välissä kohoavat tutut saamelaiset suongir- ja holgasuongir-telineet, täynnä milloin poronvaljaita, miesten voitä, nahasta punottuja suopunkteja, vastateurastettua lihaa, verimaha... Siron asetelman muodostavat pitkät ajosauvat, joista eräät on varustettu ikäänkuin leveillä keihäänkärjillä po-

ronsyönnöspaikkojen tarkistamiseksi. Leirin ympärillä on muutama työkaluvajan näköinen rakennelma, joista eräs on kuitenkin sauna. Lisäksi löytyvät suuripatainen keittopaikka ja uusien sanien veistopaikka.

Kaiken keskellä liikehtivät vilkkaasti valkeat ja mustat kurinalaiset porokoirat, lasten leikkivasat ja suopunkien harjoitusheitot sekä muut asukkaat, joiden vaatetus vaihtelee perinteisistä yhtenäisistä parkinahkahousu-jalkineista ja keuhallakin turkisjalkineista naisten heleisiin kesäsuuihin, säskihuppuihin ja eräiden verryttelyasuuihin. Valkeat hupulliset malitsaturkit on kirjailtu monimutkaisin tummin turkissuikalein. Miesten vyöt ovat hyvin henkilökohtaisia asujen osia. Luu- ja metallikoristeet ulottuvat polviin ja 2 puukkoa ovat poikkittain molemmilla sivuilla. Puhekielenä on kominkielien toinen haara syrjäänikomi. Kielisukulaisuudelle löytyy helposti esimerkkejä tuhansien kilometrien välimatkasta huolimatta. Mutkaton ystävällisyys vallitsee, mutta kysymyksiä ei tehdä. Leirissä vallitsee miltei matriarkaatti. Viimeinen sana on naisella.

Retkikunta tutustui omakohteisesti intensiiviseen poronhoitoon, vastakohtana saamelaisen ekstensiiviseen, mahdollisimman läheltä, 1500 poron ympäröidessä teltat täydellisesti yön ajaksi. Näky on unohtumaton: yön sinisyydessä loisti satojen poronselkien yli paimenten tuli kuin punainen silmä joenmutkassa. Poroja paimennetaan läpi vuoden 24 tunnin vuoroissa. Tarpeen on 2 miestä, nyt vain nuorukainen ja miltei lapsi, sekä 1 koira. Päivällä etäällä laumasta liikkui myös 2 hevosta, kummankin selässä 2 ratsastajaa. Jatkuvan paimennuksen tuloksena porot ovat lähes kesyjä ja osaa voi silitellä. Normaalikokoiset porot ovat kirjavia kuin nautakarja. Nykyajasta muistuttavat vain moottorikelkat talvella.

Kotiin sateessa

Sää oli hemmotellut meitä lähes koko vaelluksen ajan. Lämpöä oli totta puhuen liikaakin kun taiteili raskain kantamuk-

sin isolohkareista rakkarinnettä ylös tai alaspäin. Toiseksi viimeisen vaelluspäivän iltana puhkesi kova tuuli ja sade, joka sitten jatkuikin voimakkaana koko yön. Vedet nousivat heti voimakkaasti. Viimeinen osuutemme oli tasaisessa märässä maastossa kävelyä ystäviämme komien leiripaikalle, jossa nautimme tšumissa herkullisena lounaana teetä, leipää ja poronlihaa) ja sieltä aloituskohtamme kaivoskylään.

Lähtiessä oli sovittu, että kaivoksen johtaja hankkii meille maanantaina kyydin Intaan. Saavuumme kylään sunnuntai-iltana vähän viiden jälkeen, panimme teltat pystyyn ja teimme ruokailutulet. Alexander lähti johtajan puheille sopimaan kyydistä, tullen pian kiireisesti takaisin mukanaan tieto, että viimeinen kulkuneuvo Intaan lähtee puolen tunnin kuluttua.

Ylitettävien jokien veden korkeus nousi voimakkaasti ja ajourat menivät muutenkin selkälaiseen kuntoon, että oli viimeinen hetki matkan onnistumiselle. Meitä oli kaikkiaan 22 matkustajaa ja jokaisella tavaraa rinkoista kokoonpantaviin kanooteihin. Ahtaus oli sen mukainen autossa (joka muuten oli kolme-pyöräparinen "maastolinjuri", jonka kaikki kolme akselia sai vetäviksi) joka mönki ja keikkui lähes seitsemän tuntia ollen puolen yön jälkeen Intan kaupungissa. Jännittävimpiä hetkiä koettiin, kun auton suuret voimat välillä loppuivat ja kuljettajan piti käyttää kaikki taitonsa ja narrata auto yli esteiden. Sama päti suurimman joen kahden leveän haaran ylityksessä, jossa vesi oli noussut jo metrin korkeudelle virtauksen ollessa erittäin voimakkaan. Vesi vain huljui auton lattialla ja nousi korkeina aaltoina auton sivuille, kun tungettiin läpi vesimassojen!

Arvailujen varaan jäi, kuinka ja koska olisimme päässeet kotimatalle, jos emme sattuman kaupalla olisi tulleet sopivan ajoissa kaivoskylään. Nyt olimme kuitenkin aikataulun mukaisesti 13 elokuuta Moskovassa, jossa ryhmämme hajosi eri tavoin suoritettua kotimatkaa varten. Mielenkiintoinen ja kokemusrikas reissu siirtyi historiaan.

Ulko-Tammiossa - tositarkoituksella

Motto:

Olin kulkenut ma noita tuntureita, kukkuloita, kunnes sitten jouduin Ulko-Tammioon...

No, ei sinne Ulko-Tammioon noin vain jouduta, vesimatkaakin kun kertyy ihan nokko, tuskin välillä rantaa näkyy.

Vanha retkiveli Paliha se meidät Majjansa kanssa sinne houkutteli kutsuen että — "mennään sitten meidän veneellä." Olihan se vene, painokin 5½ tonnia. Matka meni vallan mukavasti, ainoastaan vähän oudot termit hämmensivät, kuten nyt esim. että — "fiiraas vähän sitä styrybuurin barduunaa" tai "skuuattaa fokka" tai että "jiippi tulee" vaikka yhtään maastoautoa ei ollut näköpiirissä. Puomi sen sijaan tuli yli. Mutta mukavaa oli, kaikin puolin.

Illan mittaan sinne kertyikin ihan vauras joukko, monta turturittuakin. Niitä ei ollut aapa ennenkään pelottanut.

Katselein vähän vanhempia susia jotka ovat kuulemma siirtyneet purjehdukseen, mutta ei näkynyt, ei Esko Pennastakaan!

Seuraavana päivänä saimme sitten tutustua oikein viehkon oppaan avulla Ulko-Tammion historiaan. Sieltä ne olivat, isät ja vanhemmat veljet, tähyilleet aapaa reikäputkien läpi. Oli se ilo kuulla nuoren, kukaties jonkin 60-lukulaisen lapsen, tarinoivan historiasta. Ja ihan asiallisesti.

Luontoakin katseltiin, oikein kunnioittavasti, ja nähtiin lehtokieloa, laukkaneilikkaa, keltamaitea j.n.e. Luontopolku myös oli. Taas opittiin monta asiaa joka — "olisihan minun pitänyt tietää."

Olihan Anja keksinyt oikein knopinkin: Suomenkielisiä, E-kirjaimella alkavia eläinten ni-

miä, piste nimestä. Vaan min-kähän takia se, Kuovdsalainen, ei hyväksynyt sitä minun ERAUSPOIKAA?

No, vaelluskilpailun puuttuessa päätin sitten osallistua KARAOKE-LAULU kisaan.

Ajattelin, että eivätpä tunnekaan minun kapakkapianistin taustaani, ja kun vetäisen vanhan Louis Armstrong imitatioini, niin homma on kotona.

Vaan toisin siinä kävi, kun Eikka, Etelä-Savon Multakurku And His Go-Go Girls, pesi koko remmin. Ja aivan ilman kateutta, niin hauskaa meillä kaikilla oli.

Lähtöpäivänä hiihdettiin sitten perinteinen Ulko-Tammion viesti ja taas oli uusi juju kehitelty. Ilmapallojarru. Pelottaa oikein, milloinhan ne keksivät syöksy- ja pujotteluosuuden, hypyistä nyt puhumattakaan.

Niin kuuluivat tämän kevään Tammion päivät, auringon ja iloisen yhdessäolon merkeissä, kunnes oli pakko lähteä.

Paluumatkalla sitten taas "varpattiin ulos" ja "vedettiin genoa pakkini" j.n.e. (Lainaukset eivät ole, ymmärrettävästi, sanatarkkoja). Mutta Palin ruvettua haastelemaan virsikirjasta, minun piti huomauttaa, että vaikkakin oli sunnuntai, oltiin jo pitkästi iltapäivässä. Se kumminkin tarkoitti että — "genua skuutattiin puomilla vetämään tuulen puolelta". Tai jotain vastaavaa.

Ja muun joukon ohittaessa meidät — moottorivoimalla, tietenkkin, — olen melkein varma että kuulin koko joukon velevän täysin kurkuin:

Sinne sulosaaren rantaan, missä aallot löyvät sanaan, minut hautaa sitten, kun mä kuolen pois...

Niin että meren hengessä, Teitä kaikkia, ja eritoten Anjaa, Seijaa ja Seppoa kiittäen.

Eero

P.S. Talvipäivillä tavataan!

Kämpäkortteja myytävänä

Tunturiladun kämpistä tehtyjä kortteja on myytävänä hintaan 1,50 mk/kpl. Sadan erissä a' 1 mk. Korttien aiheina ovat Kyrö, Kiisa ja Talas. Kortit on piirtänyt Pentti Luostarinen.

Ps. Myös muutama Eräretkeilyn perustietoja -kirja on myytävänä.

Terveisiä Sambiasta

Minulla on ollut tilaisuus tutustua eteläiseen Afrikkaan jo kaksi vuotta asuessani Sambian Lusakassa. Maa sijaitsee päiväntasaajan eteläpuolella, sisämaassa. Naapurimaat ovat Zaire, Angola, Namibia, Zimbabwe, Mosambik, Malawi, Tansania ja Botswana.

Sambia on noin kaksi kertaa Suomen kokoinen. Asukkaita on noin kymmenen miljoonaa, joista noin yksi miljoona asuu pääkaupungissa Lusakassa.

Maa on enimmäkseen ylänköä noin 1000 - 1500 metriä merenpinnan yläpuolella. Pääosa on ruoho-, pensas- ja puusavannia. Jonkin verran on vuoristoa sekä siirros- ja jokilaaksoja. Suurimmat jokilaaksot ovat Luangwa ja Sambesi, joissa on myös sademetsää.

Ilmasto on miellyttävä trooppinen ylänköilmasto (+20°C - +35°C), vain alavissa jokilaaksoissa on pitempiä aikoja yli +40°C. Sadekausi on joulun molemmin puolin. Viime talvena se oli kuitenkin lyhyt, joten

kato uhkaa koko eteläistä Afrikkaa.

Sambiassa elävät melkein kaikki suurnisäkkäät. Villieläimet ovat keskittyneet jokilaaksoihin ja kansallispuistoihin, joita on 18, mikä puolestaan on noin kahdeksan prosenttia maan pinta-alasta.

Tavallinen kieli on englanti, mutta kaikki asukkaat, varsinkin maaseudulla, eivät osaa sitä. Heimokieliä on noin 40. Valkoisia maassa on alle yksi prosentti. He ovat koulutettuja ja toimivat asiantuntijoina. Siirtomaa-ajalla tuli maahan intialaisia kauppiaita, joiden jälkeläisiä on nykyisin opettajina, tuomareina, lääkäreinä ym.

Suomalaisia on maassa noin 200, joista puolet asuu Lusakassa. Osa on lähetystön palveluksessa, osa Finnidan tai KEPA:n (Kehitysyhteistyön Palvelukeskus, jonka takana on Suomessa noin 140 vapaaehtoisjärjestöä). Suurimpia projekteja on opetusala, tienparannus, maa- ja metsätalous, osuustoiminta, sähköistys ym. KEPA:lla on noin 40 henkilöä maan eri puolilla kansan kes-

kuudessa. Eri alojen asiantuntijat opettavat maa- ja metsätaloutta, ravitsemusta, käsitoita, terveydenhuoltoa.

Sambia on yksi Afrikan köyhimmistä maista. Kupari on tärkein vientituote. Suurin osa kansasta asuu maapohjaisessa olkikattoisessa savimajassa. Se on pyöreä tai neliömäinen, 4 - 6 neliömetrin kokoinen, ainoana kalustuksena on isännän jakkara. Koko perhe nukkuu lattialla. Vaatteet ovat yleensä Euroopasta tuotuja keräysvaatteita. Kenkiä on vain varakaimilla kaupungeissa.

Pääruoka on maissipuuro, jota valmistetaan ulkona pienellä hiilikeittimellä peltipurkissa, kattilassa tai emalivadissa. Joskus sen kanssa on vihreistä lehdistä keitettyä muhennosta. Kaikki ruoka syödään käsin.

Suurin osa väestöstä kärsii nälkää ja vitamiinien puutetta. Vihanneksia ja hedelmiä on jonkin verran saatavissa, mutta ne ovat kalliita. Banaani, mango ja papaija ovat yleisimpiä. Maa on

LUONTOVISA

Tunturilatu -lehti järjestää lukijoilleen luontovisan, jossa on palkintona kolme lintujen äänikasettia (Lapin linnut-, Maaseutulinnut- ja Kulttuurilinnut -kasetti). Ota osa ja testaa Lappitietojasi. Vastausaika päättyy 31.10.1992, johon mennessä vastausten pitää olla perillä lehden toimitussihteerillä. Kasetit arvotaan oikein vastanneiden kesken.

Tehtävät.

1. Mikä on painoltaan Lapin suurin lintu ?
2. Selvitä lyhyesti, mikä on palsasuo ?
3. Mitkä Lapissa pesivät linnut ääntelevät omilla nimillään (vähintään kolme lajia) ?
4. Mikä on Sodankylän korkein tunturi ?
5. Mikä on levinneisyydeltään maamme pohjoisin tikkalaji ?
6. Kuinka monta kuntaa on Lapissa ?
7. Mikä on maamme uhanalaisin hanhilaji ?
8. Onko Tunturiluuta a) Tunturiladun arvomerkki, b) Lappia koskeva siivouskampanja, c) Lapin asukkaiden valmistama koriste-esine ?
9. Ennen Lapissa lauletti sinirintasatakieli. Mikä on kysyksen linnun nykyinen nimi ja missä se talvehtii ?
10. Mitkä merkittävät luonnonsuojelualueet on perustettu Lappiin vuonna 1938 ?

hedelmällistä ja jos kastelu on mahdollista kasvaa siellä melkein mitä vaan. Tosin siemeniä ja taimia on vaikea saada. Lisäksi puuttuu halua ja viljelytietoa. Naapurimaissa on enemmän viljelyalaa, joista enimmäkseen viljellään tupakkaa, maisia, hirssiä, puuvillaa, auringonkukkaa jne.

Syntyvyys on suuri, perheissä on keskimäärin seitsemän lasta,

mutta lapsikuolleisuus on yli sata lasta tuhannesta. Yli puolet väestöstä asuu kaupungeissa, joissa työttömyys kasvaa koko ajan ja samassa suhteessa rikkollisuus. Kaikesta kurjuudesta huolimatta kansa on iloista ja ystävällistä. He elävät päivän kerrallaan. Heidän "lapsenmielensä" ei murehdi huomista ruokaa, aisia eikä maailman sotia!

Marja Lammivaara

Postiautolla pääsee Raja-Jooseppiin

Ivalosta Raja-Jooseppiin ja takaisin on viime lokakuusta lähtien päässyt tutun keltaisella postiautolla. Tämän on mahdollistanut Postilinjat, joka liikennöi edestakaista vuoroa Ivalosta Murmansiin viitenä päivänä viikossa maanantaista perjantaihin. Ivalon matkahuollosta lähtö tapahtuu klo 14.30 ja Joosepin raja-asemalle tullaan klo 15.20. Etelän yöjunalta ja aamun lennolta postiautolle on hyvät yhteydet. Ne toimivat mukavasti toisinkin päin, lähtö Raja-Joosepista on klo 12.10, ja Ivaloon tullaan yhdeltä. Posti veloittaa rikkaväeltä Ivalossa 30 markkaa. Rovaniemeltä Jooseppiin

hintana on 150 markkaa, alle 15-vuotiaat viedään puoleen hintaan. Postilinjat ilmoittaa liikennöivän tieolojen mukaan. Tämä tarkoittaa Venäjän puoleisia keilurikoja tai muusta syystä kehossa kunnossa olevaa 150 kilometrin osuutta. Suomessahan tiet aurataan kesälläkin, kuten viime juhannuksena Inarissa matkailleet panivat merkille. -M.T.

Alexsandr Nashivaid ja Vladimir Stepanichtchev sompailevat suomalaista postiautoa Ivalosta Murmansiin Raja-Joosepista vaelluksensa aloittavan rikkaväen iloksi.

Susikyrön saunarakennuksen peruskorjaustyö

Lumilaikut tuntureiden rinneillä ja kinosten pohjat alamailla olivat vielä muistona Susikyrön lumirikkaasta talvesta, kun toukokuun viimeisellä viikolla tunturilatulaiset koontuivat Susikyrön saunan peruskorjaustalkoisiin.

Saapunut lämpöaalto ja yö-täpäivää lämmittävä aurinko sulatti viimeisetkin lumet ja Vuontisjärvellä ajelehtivat jäälautat.

Viime syksyn susiaisten juh-laviikolla oli aloitettu saunarakennuksen hirsiseinien salvostaminen Susikyrö II:n tontilla, jota työtä nyt miehissä jatkettiin. Kun korjauskohteena oleva sauna ei ollut enää kylvettävissä, oli ensiksi saapunut Arsa pystyttänyt vanhan teltsasaunan, joka aikoinaan oli antanut monet lölyt Susi-Talaksen ja Susi-Kiisan rakentajille.

Peruskorjauslupa edellytti, että yläpohja ja vesikatto on jäätävä entisinä rakenteina, eikä ulkoasun mallia saa muuttaa. Purettavien seinien ympärille rakennettiin tukeva tukirakennelma, jonka päältä yläpohja ja vesikatto tunkkien avulla kohotettiin niin ylös, että vanhat seinät voitiin purkaa ja uusi kehikko esteettä koota.

Saunarakennus oli pystytetty v. 1967 aikana purettuun tukki-kämpän jäännöshirsistä, rantarinteeseen lovetulle tasanreelle. Rakennuksen rannan puoleiset nurkkakivet oli laitettu tiivistämättömän täyttömaan päälle. Jo rakentamisvaiheessa rakennelma oli uhkaavasti kallistunut Vuontisjärveen päin. Kaa-tuminen saatiin estetyksi kun kesän 1970 talkoolaiset rakensivat syvälle ulottuvat rannanpuoleiset peruspilarit betonista.

Hirsiseiniä purettaessa todet-

tiin, että kaikki pesu- ja löylyhuoneiden seinähirret olivat lahoja ja näin ollen vain kelvollisia polttopuiksi.

Vanhojen rakenteiden poiston jälkeen tehtiin tukeva perustus valetun teräsbetonianturan päälle muuratuilla Legaharkoilla ja Styrox-levyjien päälle valetulla pohjalaatalla. Näin estettiin ennustettu uudenkin rakennuksen liukumisen rantaa kohden.

Hirsikehikko valmistui samanaikaisesti kun muurattu perustus saavutti kantolujuuden. Numeroidut hirret kannettiin rantaharjun yli rakennuspaikalle ja koottiin perustuksen päälle. Viimeisten hirsien asettelua häiritseviä kohotettiin yläpohja-vesikattorakennelma. Työtilat kävivät ahtaiksi, mutta viimein saatiin vanhat rakenteet lasetuksi uusien hirsiseinien päälle. Vuorossa oli palomuurien muuraus, ovi- ja ikkunakarmien kiinnittäminen, sekä lisälämpöeristetyin laipion teko vanhan laipion alapuolella.

Harjun Betoni oli lahjoittanut kuorma-autolastillisen valimotuotteita jotka Tapsa vuokraamallaan kuorma-autolla kävi siirtämässä tehtaalta Susikyröön. Kuorma sisälsi betoni-laattoja keittokatkoksen permantoon, Lega-harkot saunarakennukselle ja lisäksi mosaiikkilaatat pesuhuoneen ja löylyhuoneen permantoon. Nämä mosaiikkilaatat Tapsa taiteli paikoilleen ja jälki oli näytävää. Mosaiikkilaattojen lisäksi erikoisuutena oli Tuuren valmistamat pesu- ja löylyhuoneiden jalkalistat ruostumattomasta pellistä, sekä samasta aineesta valmistettu poistovesikouru.

Aikoinaan olivat Vuontisjärven rannan yrittäjät valittaneet kunnan terveystarkastajalle, että Susikyrön saunan pesuvedet virtaavat suoraan Vuontisjärveen. Terveystarkastaja oli kuitenkin käydessään todennut, että pesuvesien maahanimeytyskaivo on ohjeiden mukainen. Tämä tarkastus lienee ollut plussana, kun peruskorjauslupa-anomusta on kunnassa käsitelty. Pesuvesien maahanimeytystä nyt rakennusaikana parannettiin, kun tehtiin samanlainen lisäkaivo.

Tapsan rakentamat ja lahjoittamat ikkunat ja ovet kuultomaalasi ja lasitti Urkki, tunteutulla ammattitaidollaan. Entiset savuhormit laitettiin väliaikaisesti paikoilleen. Pukuhuone ja kuisti sai permannon. Kuistille tehtiin jyrkät penkit hirsistä. Löylyhuoneeseen sovittiin entiset lauteet ja pesuhuoneeseen penkit. Saunan kiukaaksi hankittiin Kastormerkkinen kiukas, joka on tunnetun keksijä professorin kehittämä. VTT:n tutkimuksen mukaan yhden pesällisen lämmityksellä voi kylpeä 3 tuntia. Jos näin on niin mikä puunsäästö on Susikyrössä.

Ensimmäisen talkooviikon viivähtänyt Rami oli varautunut verkoilla ja parilla katiskalla. Ahvenia ja muitakin kaloja tuli jatkuvasti niin, että kokki Jorkulla oli jopa kolmesti päivässä tarjolla kalaruokaa keitettyinä tai paistettuna. Välipalaksikin sai Ramin savustamia ahvenia. Kun Rami läksi, niin kalaruuatkin väheni ja päästiin nauttimaan Jorkun taiteilemia muitakin keitoksia. Liika on liikaa kalansyönnissäkin.

Meitä kävi talkoissa kaikkiaan 47 tunturilatulaista. Suurin

Talkoiden huoltokeskus.

ruokavahvuus päivässä oli 34 henkilöä.

Työtahti oli kova vaikka jatkua helle latisti mielialaa. Kova tuuli viilensi jonkin verran ja karkoitti hyttysset. Iloisen puheensorinan vaimeneminen oli väsymisen merkinä. Vain Kalevin karjalaishuumori ei lakannut kuulumasta, vaikka raskas työ häntäkin rasitti.

Runsas talkoojoukko väheni toisen viikon loppuun mennessä 31 henkilöllä. Työn päädyttyä saunarakennus jäi käyttökuntoon, mutta ei täysin valmiiksi. Syyskuun aikana on määrä jatkaa työtä pienemmällä joukolla.

Tunturiladun kämppien ra-

kentaminen ns. suurtalkoilla on ollut miellyttävää puuhaa mukana olleille tunturilatulaistille. Susikyrön saunarakennuksen peruskorjaustalkoot niistä toistaiseksi ovat viimeiset suurtalkoot. Aika rappeuttaa rakennuksia. Kolmen tukikohdan rakennusten kunnossapito kaipaa työtä. Puuhuoltokin vaatii omat tekijänsä, mutta näistä selvittää pienemmällä joukolla.

Kiitokset rakennustarvikkeiden lahjoittajille Susikyrön saunaan. Kiitokset reippaalle talkoojoukolle. Oli miellyttävää olla taas joukossanne.

Pekka Huttunen
Kuvat: Vesa Leinonen

Toimintamuistio

*** 1992 ***

- 12. - 19. Vihttan ruskaviikko Susi-Talaksella
- 10. - 11.10 Syyskokous ja susivihkiäiset Karttulasalla Tsietsan isännyydessä (ks. eri ilmoitus)

*** 1993 ***

- 20. - 21.2. Talvipäivät Nousiaisten Valpperissa Login isännyydessä (ks. eri ilmoitus)
- 3. - 10.4. Tsietsan hiihtoviikko Susi-Talaksella
- 10. - 17.4. Login hiihtoviikko Susi-Talaksella
- 8.5. Kevätkokous Helsingissä klo 13.00 (paikka ?)
- 22.5. Kustavin linturetki (tarkemmin seuraavassa lchdessä)

OSOITEMUUTOKSET

Kun osoitteesi muuttuu, ilmoita siitä jäsensihteeri Eila Vilenille (os. sivulla 2). Hänen kauttaan tieto menee jäsenrekisteriin ja samalla varmistat Tunturilatu - lehden ja muun postin saamisen oikeaan osoitteeseen.

Lehden toimituksessa ei ole minkäänlaisia rekistereitä. Osoitemuutoksen voit tehdä kätevästi ja ilmaiseksi postista saatavalla "Olemme muuttaneet" -kortilla.

Sauna rakennettiin kuivalla maalla, josta se siirrettiin "oikealle" paikalle.

Tsietsan puheenjohtajan tervehdys

Iisalmelaiset tunturiretkelijät perustivat seitsemännen tunturikerhon TSIETSA:n 5.3.1972, Iisalmessa Lajoksen Ladun hiihtöpäivän iltana ravintola Sven Tuuvassa. Perustavassa kokouksessa oli mukana kerhon jäseniksi kirjoittautuneita 30 henkilöä. Kummeiksi lupautuneita olivat Pekka Huttunen Pieksämäeltä ja Yrjö Suuniittu Tampereelta. Ensimmäisenä puheenjohtajana toimi Kauko Härkönen ja sihteerinä Väinö Tuomainen.

Toimintasuunnitelmaan kirjattiin jo heti maaliskuun lopulla toteutettava Kainuun Korpivaellus, pituudeltaan n. 200 km. Kerhon perustamisen jälkeen toiminta oli innostunutta ja uusia haasteita vastaanottavaa. Kiinnostus ja into alkoivat pikkuhil-

jaa väistyä ja kerhon toiminta hiljeni jo puolen vuosikymmenen jälkeen vaikka perustamisasiakirjassa määriteltiin, ettei kerhon toiminta saisi muodostua rasitteeksi jäsenistölle vaan olisi virkistytymisen lähde.

Toiminta heräteltiin käyntiin 21.11.1982, eli kymmenen vuotta jo siitakin. Herättelijöinä toimivat 17 vannoutunutta kairankiertäjää, jolle joukolle oli merkittävää yhteiset harrastukset tunturissa viihtymisen suhteen. Mielenkiinto suuntautui myös retkeilyyn täällä 'lannan maalla' sekä luonnossa liikkumisen esille tuomiseen jokaisen ihmisen harrastusmahdollisuudeksi ja virkistytymiseksi. Yhteisen kokoontumispaikan puute oli heti alussa pohdinnassa ja auttavan

kätensä ojensi Enso-Gutzeit, jonka kanssa teimme vuokrasopimuksen Taivalmäen kämpästä vuonna 1985. Tästä alkoi yhteisten kokoontumisiemme kiinne-kohta muodostua tarjoten paljon mahdollisuuksia jäsentemme harrastusten ylläpitämiseksi. Kämpällemme pidettiin Tunturiladun kesäpäivät 1988.

Kerhomme ei ole suuren suuri jäsenmäärältään; meitä on vain n. 80. Yhteinen ajatuksemme on joukossamme hyväksytyt, eli Tunturilatu-henki, joka on sisäistynyt kuljemme yksin tai ryhmässä. Joukkomme onkin liikunut ei vain kotimaassa vaan myöskin naapurimme - sekä itäisten, että läntisten - tuntureilla ja ovatpa rohkeimmat kolonneet Keski-Euroopassakin.

Olemme yhteisten kerhotapaamisiemme myötä tutustuneet eri kohteisiin, jotka ovat rikastuttaneet sisällöllistä tarvettamme. Kesäistä vaellustapahtumaa olemme järjestäneet silmälläpitäen myös yhteistyötä toisten tunturikerhojen ja latuyhdistysten kanssa. Emme ole myöskään unohtaneet koulutusta vaan olemme järjestäneet retkillä tarvittavaa tieto-taito-painotteista kurssitusta. Varainhankintaa olemme suorittaneet mm. tekemällä talokootöitä.

Toimintamme näyttäisi olevan nyt ja tulevaisuudessa hyvin yksilötasoisesti nousuvoittoista ottaen huomioon yhteiskunnassamme tapahtuvat rajut muutokset mm. harrastusten maksullisuuden suuntaan. Tunturiker-

homme toiminta-alue kun sisältyy halvimpaan luokitukseen liikumisen suhteen.

Susiaiset 1992 ovat anomuksemme mukaan myönnetty meille järjestettäväksi. Niiden onnistuneesti läpivieminen on jäsenillemme mitä haastavin tehtävä. Susiaisethan pidetään Pohjois-Savossa Karttulan Syväniemellä sijaitsevassa EKO-keskuksessa 10.-11.10.1992. Karttulassa tapaamme myös tämän 20-vuotis-taipaleemme merkeissä; tällöin olemme oikein juhlamielellä ja toivotamme Tunturiladun ja sen kerhot sydämmellisesti iloitsemaan kanssamme. Tulkaa päiville viihtymään ja rentoutumaan!

Esko Pirinen

Tunturikerho Tsietsan Sudet 1992 Susiaisiin mennessä

(nimen perässä susinumero ja vihkimisvuosi):

Lappeteläinen Alma	160.	1958
Tuovinen Helena	289.	1961
Koivulehto Olli	516.	1966
Partanen Raili	539.	1966
Happonen Maire	728.	1968
Väänänen Ulla	970.	1971
Holopainen Anna-Liisa	1007.	1972
Snellman Anja	1109.	1973
Vainio Pentti	1265.	1976
Rissanen Väinö	1295.	1978
Tapaninen Eino	1418.	1983
Koistinen Raija	1450.	1985
Heikura Saini	1461.	1986
Honkanen Aino	1559.	1991

Lisäksi Tsietsan alueella on useita Susia, joista osa kuuluu kerhomme perustajajäseniin.

Seuraavassa luettelo heistäkin:

Matilainen Kalle	311.	1962
Vinberg Elina	342.	1962
Härkönen Kauko	768.	1969
Paltemaa Esa	787.	1969
Paltemaa Lyyli	788.	1969
Härkönen Annikki	1010.	1972
Oikarinen Leena	1029.	1972
Oikarinen Olavi	1030.	1972

Vuosilolomani "kesäosa" on tätä kirjoittaessani ohi. Tunturiladun koulutusasiat ovat taas mielessä ja päällimmäisenä on ajatus, että tunturikerhot huomioivat koulutustoiminnan v 1993 toimintasuunnitelmiaan laatiesaan.

Naapurikerhot voivat järjestää kurssitilaisuuden yhdessä, jolloin se ei kuormita kerhoa lii-

kaa ja lehtoriapua pyrimme tarvittaessa järjestämään toimikunnan kautta.

Kurssista olisi ilmoitettava hyvissä ajoin, jolloin kerhoihin kuulumattomat jäsenet saavat siitä tiedon. Kurssin järjestävä kerho voi tilata koulutusmateriaalia allekirjoittaneelta.

Kyösti Lamminjoki

Tunturikerho Logi järjestää 20.2.93
Valpperin Urheilutalolla klo 7 j.p.p.

WANHANAJAN ILTAMAT

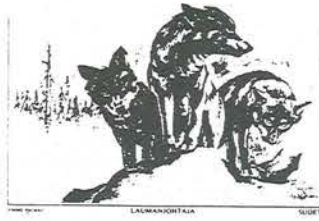
Ohjelmassa mm.:

- Tervehdysanat
- runon lausuntaa
- juhlapuhe
- kansantanssija
- voimisteluesityksiä
- kupletteja
- kuorolausuntaa
- ym. ym.

Lopuksi 1 1/2 tuntia tanssia
Pentti Laineen yhtyeen tahdissa

Välillä buffetti ja arpojen myyntiä

Liput: 1 mk **TERVETULO!**

SUSIAISET

KARTTULA EKOKESKUS

10-11.10.1992

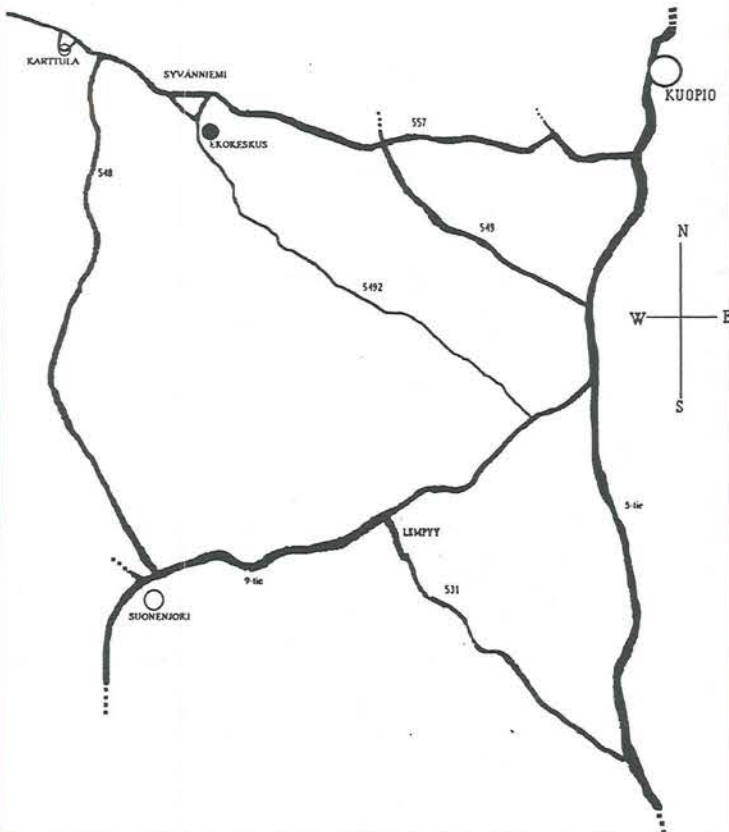
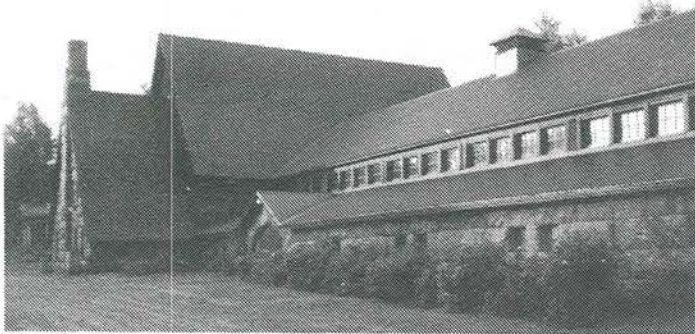
yhteismajoituksena lattiamajoitus

Susiaisten ohjelma:

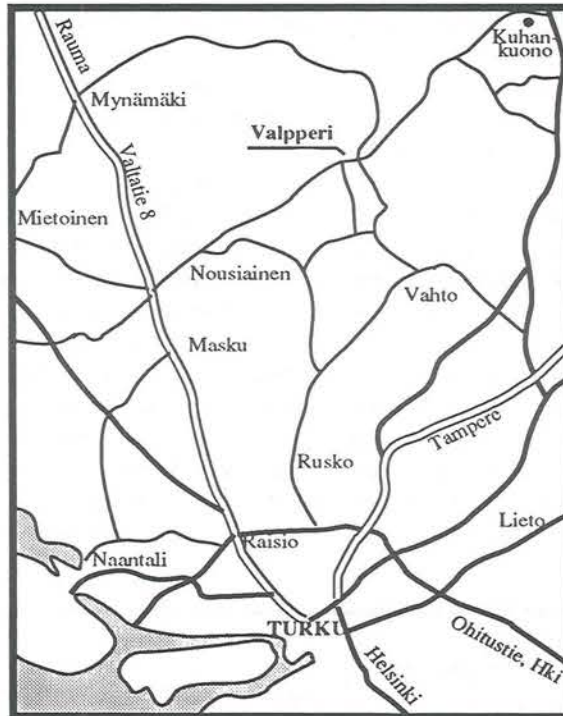
Lauantai	10.10.92	
	klo 12.00-13.00	Tulo-/juhlakahvit
	13.00-13.30	Tervehdysten vastaanotto
	13.00-	Tunturiladun vuosikokous
	13.00-17.00	Luontopolut
	15.30-18.00	ruokailua
	19.00-	Susiaiset
	20.30-24.00	Muuta illanviettoa
		Arpoja myytävänä koko päivän, arpajaiset illalla...
Sunnuntai	11.10.92	
	klo 8.00-9.00	Aamupala
	8.00-11.00	Luontopolut
	9.00-	Susien kokous
	11.00-13.00	Susilounas

Osanottomaksu 30 mk, joka sisältää tulokahvin lauantaina ja mahdollisuuden yhteismajoitukseen.
Omatoiminen telttamajoitus myös mahdollista.
Paikallisen urheiluseuran naisjaosto järjestää edullista evästä.
Ilmoittautumiset Partasen Railille, puhelin (971) 224 427.

Turun seudulla ei ole nähty lunta vuosikausin,
siitä huolimatta järjestetään
20. - 21.2.1993

Tunturiladun XVIII Talvipäivät

Login isännöiminä Turun kupeessa Nousiaisissa Valpperin urheilutalolla.

Valpperin koulun olemme varanneet majoitukseen jo perjantai-illasta 19.2. lähtien. Koululla on hyvin rajoitetusti pehmeitä patjoja, muuten täysin oma varustus lattiamajoituksessa. Teltta- ja asuntovaunupaikat ovat Urheilutalolla.

Junilla ollaan vastassa sopimuksen mukaan.

Viitoitus valtatie 8:lta Nousiaisten kautta.

Lauantai 20.2.	09.00 Tulokahvit
	10.00 Avajaiset (pihamaalla)
	10.30 Vaelluskisa (jossa myös yleisörasteja) Kisaan osallistumattomille omaa ohjelmaa Sauna
	15.00 Ruokailu (-16.30) Sauna
	18.45 Ovet suljetaan koululla

ILTAOHJELMA

Vaikka samalla vietämme Login 15-vuotisjuhlaa, varsinainen juhlavastaanotto on peruutettu. Kuitenkin toivomme, että pukeutuisit juhlan edellyttämällä tavalla. Siis klo 19.00:

WANHANAJAN ILTAMAT

Pääsylippu 1 mk
Buffetti
Arpojen myyntiä
Lopuksi 1 1/2 tuntia tanssia

Sunnuntai 21.2.	08.00 Aamiainen
	09.00 Aamun avaus, Yhteislauluhetki
	09.30 Logympialaiset
	11.00 Vaelluskisan palkintojen jako
	Lounas
	12.00 Viirin lasku/päätäjät

Hinnasto: Osallistumismaksu 30 mk (lapset ilmaiseksi)
Sisältää tulokahvit, majoituksen koululla, saunomisen Urheilutalolla

Ruokailu, pakettihinta 100 mk:

la: Lihasoppa tykötarpeineen+jälkiruoka
su: Aamiainen
Lihapullat tykötarpeineen+jälkiruoka

Ilmoittautumiset:
Viimeistään 14.2.93:
Maisa Kramsu 921-366457 tai
Irma Spelman 921-712539

TERVETULO!
Tunturikerho Logi